Samvirke

Nyt bly på kirketaget

—

Oliekampen i Mellemøsten

—

Vi udvandrer til Canada

1. december 1956 - 29. årgang nr. 21 - Oplag A

Norsk fjeldparti. Tegning af Jens Rosendal.

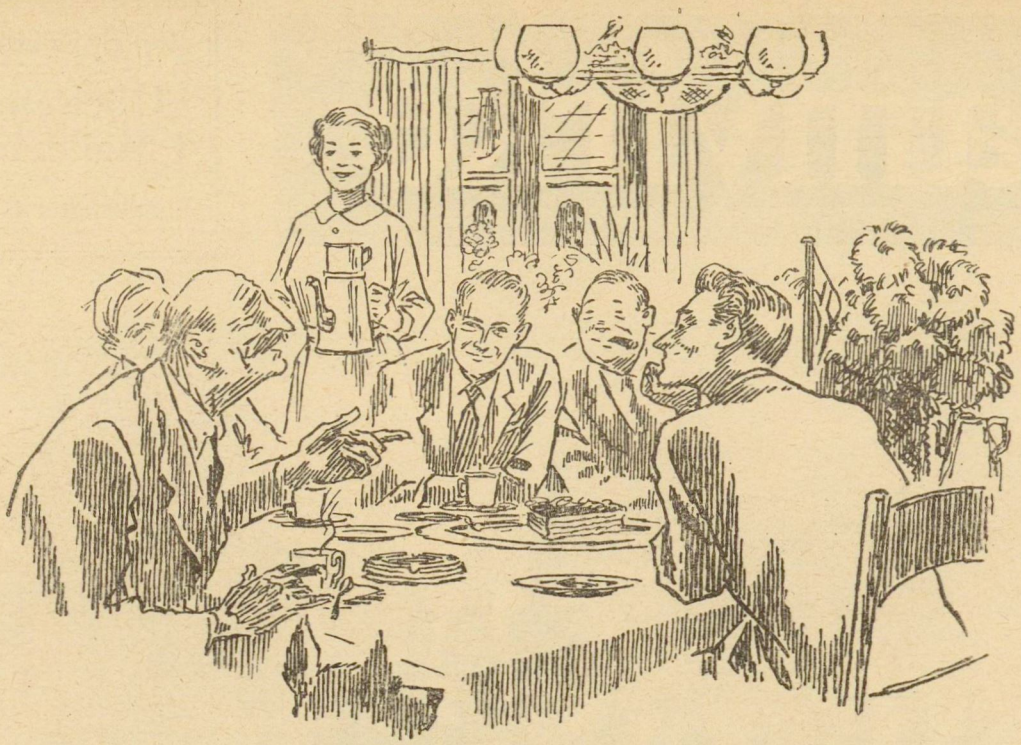

ANDELSBANKEN - naturligvis...

– Jeg lovede dig den anden dag, Niels, at når du kom herover til min fødselsdag, ville jeg fortælle dig lidt om, hvorfor jeg synes, du skulle bruge Andelsbanken. Hvis I andre vil høre med, så værs'go', I har sikkert ingen skade af at få jeres børnelærdom genopfrisket.

Ser I, dengang vi landmænd ikke havde vor egen bank, var det meget vanskeligt for os at skaffe penge til alle de andelsforetagender, vi da så vor fordel i at oprette. Derfor lavede vi selv en bank, som skulle sættes i stand til at finansiere disse foretagender, og de nødvendige penge hertil skulle banken naturligvis i første række have fra landbruget – altså fra os landmænd. Der er jo løbet meget vand i stranden siden da, men jeg er i hvert fald sikker på, at tilstedeværelsen af Andelsbanken ikke alene har betydet flere, men også billigere penge til dansk landbrug og andelsbevægelse. I øjeblikket er det imidlertid også meget svært at skaffe de nødvendige penge til landbruget, og selv om Andelsbanken har hjulpet os i langt højere grad, end vi har kunnet forvente, kan heller ikke den blive ved med at skaffe os al den kapital, vi har behov for både til os selv privat og til vore andelsforetagender. Og hvorfor kan den ikke det?

Det er først og fremmest, fordi landbruget i dag har brug for mange flere penge end tidligere. Vort produktionsapparat kræver større investering, og vor handel med udlandet går jo ikke altid så glat, at vi kan være sikre på hele tiden at få penge hjem for vor produktion. I ved selvfølgelig, at både mejeri- og slagteriprodukter ofte må oplagres af hensyn til afsætnings- og prismulighederne i udlandet, og det kræver masser af millioner. Har du f. eks. tænkt på, Niels, hvordan det kan gå til, at du, når du sender din mælk på mejeriet eller dine svin på slagteriet, altid straks får betaling for dine produkter, selv om disse, som jeg sagde før, måske skal oplagres. Har du spekuleret på, hvem der lægger de penge ud, du *alligevel* får udbetalt? Det gør først og fremmest Andelsbanken, men du kan da nok forstå, at den kun kan blive ved med det, så længe den har penge dertil.

Derfor synes jeg ikke, der kan være nogen diskussion om, at der må gøres alt, for at den kan fortsætte, ja, måske endda udvide denne finansiering af vore foretagender, og jeg kan ikke se rettere, end at vi landmænd, der til stadighed nyder godt af, at Andelsbanken stiller kapital til rådighed for vor produktion og eksport, må være de første til at gøre en indsats for banken.

Hvad vi skal gøre? Vi skal da blot sætte vore penge i Andelsbanken og det både vore sparepenge og daglige indtægter – de sidste kan måske for den enkelte synes små og uden betydning i denne forbindelse. men når de bliver lagt sammen i Andelsbankens kasse, bliver de alligevel til rigtig mange penge. På den måde er det jo vore egne penge, vi låner igen. Kan du ikke indse, at det er både det letteste og det billigste for os?

Jeg kunne give dig mange flere eksempler, men jeg håber, at dette må få dig til at tænke nærmere over sagen, Niels, og er der noget, du er i tvivl om, så gå du trygt i banken og hils fra Ole Madsen – du skal nok blive godt behandlet og få klar besked.

ANDELSBANKEN

A. m. b. A.

Et erhverv uden konkurrence

– En rigtig blystøber skal kunne stikke sine fingre ned i det varme, flydende bly uden at brænde sig – men det er nu kun sjældent og næsten altid ufrivilligt, at vi kontrollerer metallets temperatur på denne måde.

Det er en ung mand med murerkasket på hovedet, som siger dette, medens han med en lang stang rører rundt i en smeltegryde, indmuret i et primitivt ildsted. Carl Hermansen er blystøber – et næsten totalt ukendt erhverv i Danmark. Den unge mand og hans far er Danmarks eneste blystøbere, og erhvervet har været familien Hermansens »familiemonopol« helt tilbage til reformationens tid.

En blystøbers job er at forny og vedligeholde tagene på de ca. 1400 danske kirker, der anvender blyplader som tagbeklædning. Blytækkerfirmaet Hermansen har til huse i Pandrup i Nordjylland, men det meste af året er de sammen med deres medhjælpere »på farten« rundt i Danmark. Normalt er der et halvt års ventetid på et nyt blytag til en kirke – og det til trods for, at fabrikationen af blypladerne sker på selve åstedet – nede på kirkegården.

GIK MUNKENE I BEDENE

I meget gamle dage var det klostermunkene i Danmark, der havde eneret på blyarbejde i forbindelse med kirkerne. Men da den katolske kirkes magt svandt, gik den ene lægmand efter den anden munkene»i bedene«. Kun Hermansen familien holdt ved – og det har dens medlemmer ikke nogen grund til at fortryde i dag. Året rundt arbejder de i fri luft, og når et job er tilendebragt, har de fornøjelsen af at se, hvorledes det tidligere grønlige og matte kirketag nu er blevet frisk og skinnende blankt.

Blytækning er et slidsomt arbejde. Tagets gamle plader pilles ned een efter een og puttes i smeltegryden, som holdes opvarmet af et buldrende bål. Når temperaturen når 336 grader, er blyet flydende. Det hældes over i en stor ske, og derefter tippes det ned i en skrå støbeform og størkner til en aflang plade.

DER SKAL GNIDES MED ALTERLYS

Gammel overtro i massevis knytter sig til støbe-processen. Støbeskeen skal helst være smurt med et alterlys, som er hentet i den pågældende kirke ved midnatstid, og en gammel besværgelse, der daterer sig helt tilbage til den mørkeste middelalder, skal mumles over blyet, medens det løber ned gennem formen. Sker dette ikke, kan man let risikere, at blypladen flækker fra øverst til nederst – særlig hvis blystøberen har begået en selv nok så lille synd samme dag.

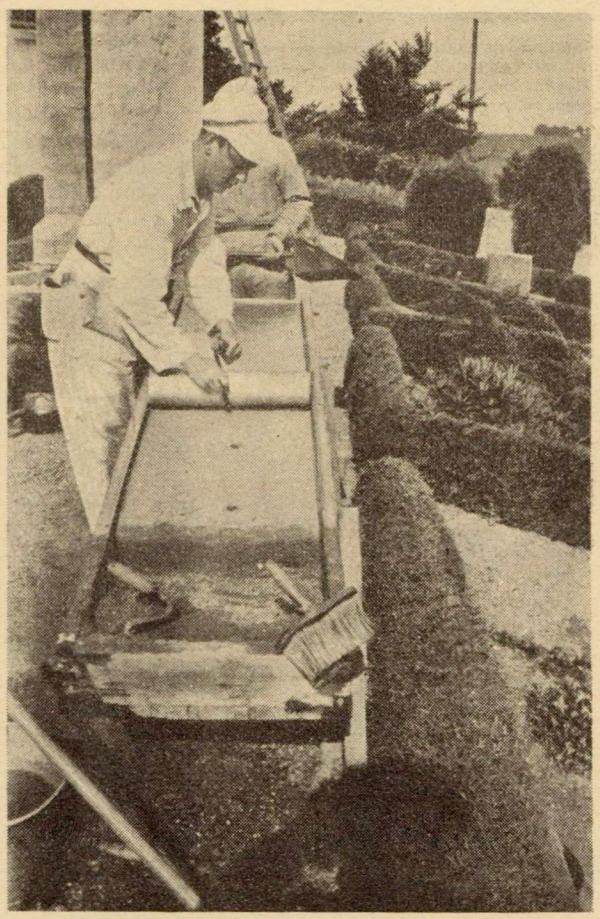

Her er selve støbeprocessen. En skovlfuld flydende bly hældes ned gennem formen, der er strøget med et alterlys, og når pladen er afkølet, rulles den sammen og bæres op på kirketaget, hvor den nok får lov at ligge et par hundrede år.

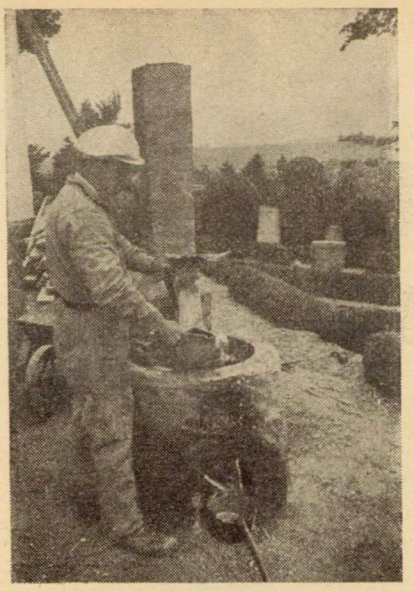

En af de gamle blyplader fra kirketaget er blevet hentet ned, og nu puttes den i smeltegryden. Ir og snavs skummes fra, og det flydende bly anvendes til at støbe en ny plade af. Den improviserede smelteovn er muret op på stedet, og når der fyres rigtigt under den, når temperaturen op på 336 grader.

KUN HÅNDLAVEDE PLADER DUR

Når pladen er afkølet, rulles den sammen og vejes på en bismer. Pladen skal veje nøjagtigt 22 kg, hvis ikke tagkonstruktionen skal blive forkert belastet, og før de to Hermansen'er går i gang med arbejdet, undersøges tagspærene grundigt og udbedres eventuelt. De gamle plader, der som regel har ligget på taget i 2–300 år, er nemlig så medtagne af vejr og vind, at der må tilsættes ca. 5 pct. nyt bly, før pladen igen kan sættes op.

70 plader er dagsproduktionen, og en normal landsbykirke er tækket med ca. 300 plader. Enkelte menighedsråd rundt om i Danmark har ladet deres kirke tække med fabriksvalsede plader, men de duer ikke – og bestillingerne strømmer stadig ind til blytækkerne i Pandrup, som atter og atter rykker ud og tænder op under smeltegryden.

– Det er med at holde vejret, når vi støber pladerne, siger Hermansen. Dampene er giftige – og min bedstefar døde af blyforgiftning. Til gengæld var han også aktiv blystøber til sit 86. år.

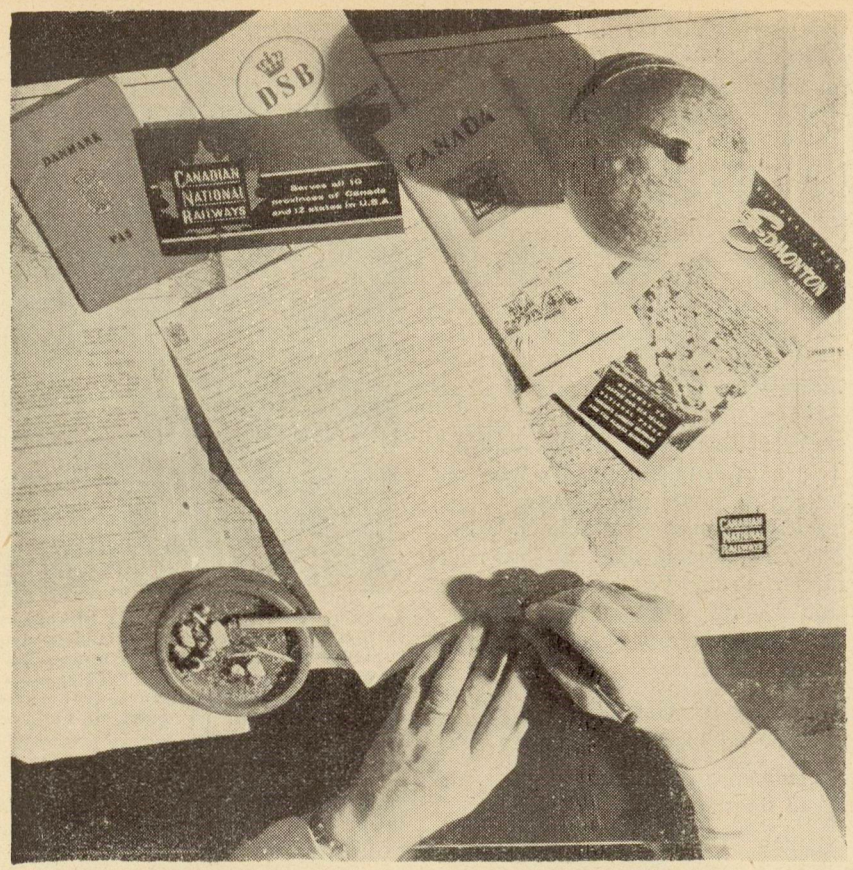

Det er først efter megen spekulation og diskussion, at familien Berdin er kommet til det resultat, at deres fælles fremtid må kunne skabes i Canada, og så går det løs med planlægnings-arbejdet. Her skriver Nicolaj Berdin under på ansøgningen om indrejsetilladelse til Canada. Byen Edmonton (brochuren til højre) blev målet.

FIRE AF DE FIRE TUSINDE

LANGT over fire tusinde danskere har i år sagt deres hjemland farvel og er udvandret – fortrinsvis til Canada og Australien. Det er et stort tal – mere end en fordobling i forhold til sidste år, og den danske emigration nærmer sig nu talmæssigt 1920'erne, hvor der årligt udvandrede ca. seks tusinde danskere.

Men der er en afgørende forskel på disse to udvandringsbølger. Medens folk i tyverne og trediverne væsentligst udvandrede på grund af den økonomiske verdenskrise, og fordi man havde svært ved at finde sig til rette i samfundet, er det i dag folk i gode stillinger og uden alvorlige økonomiske bekymringer, der bryder op for at skabe en ny tilværelse i det fremmede. Vore dages udvandrer er ikke nogen rig mand, men på den anden side er hans økonomiske forhold sjældent så dårlige, at han ikke har kunnet skaffe sig udkommet til familien på dansk jord.

Men hvorfor udvandrer han så?

Den fem og tredive årige *Nicolaj Jensen Berdin,* hans kone *Esther* og børnene *Ole* på elleve år og *Annelise* på otte er en typisk dansk udvandrerfamilie. For et par måneder siden arbejdede han ved landbruget på Skanderborg-egnen, i dag er han og familien i gang med at finde sig til rette under de nye forhold i Edmonton, hovedstaden i den canadiske provins Alberta, hvor masser af danske i tidens løb har slået sig ned.

Samvirke har lige fra den første begyndelse fulgt denne familie i dens forberedelser til at skabe sig en ny tilværelse.

HVIS vi kommer til at fortryde, så får vi i hvert fald rigelig tid til at tænke os om, for med det samme har vi ikke råd til at rejse tilbage til Danmark.

Den lille familie standser et øjeblik på vej op ad landgangsbroen til den store, tyske atlanterhavsbåd *Arosa Sun* i Hamborgs havn. Faderen ser ud, som om han vil sige noget mere, men han trækker på skuldrene og tier. Det er alt for stort, det, der skal ske, til at han med få ord kan udtrykke den hvirvel af tanker, der opfylder ham i dette øjeblik.

Så forsvinder familien ind gennem skibssiden uden at se tilbage. Og kort efter går fortøjningerne. Et par kraftige slæbebåde tager fat, *Arosa Sun* glider langsomt ned ad Elben på sin rejse mod Canada med næsten tusind europæiske udvandrere om bord. Et øjeblik står skibets konturer skarpt mod solen, men så forsvinder skroget i det store virvar af skibsmaster og kraner og er borte.

Der tales engelsk i den del af Canada, Berdins agter sig til, og hele familien tager ivrigt del i sprogstudierne.

Det kan være svært at sige farvel, ikke mindst når man har firebenede venner som kvien her. Særlig børnene er kede af ikke at kunne tage diverse hunde og katte med.

Det hele startede en dag for to-tre år siden, da Berdin kom hjem fra arbejde. Det var om vinteren, og formanden for den lokale afdeling af Arbejdsmændenes Forbund havde netop fortalt Berdin, at 90 pct. af afdelingens medlemmer som sædvanlig gik ledig nogle vintermåneder.

– Skal vi ikke udvandre til Canada, sagde Berdin til sin kone, nærmest som en galgenhumoristisk bemærkning, affødt over irritation over de dårlige arbejdsforhold.

NU udvandrer man normalt ikke til Canada fra den ene dag til den anden, men Berdins bemærkning blev starten. Fra den dag spøgte tanken, og efterhånden tog planerne fastere form. Da Berdins fætter senere erklærede, at han også ville til Canada, blev springet besluttet, og Berdin trådte i forbindelse med de canadiske myndigheder i København, som normalt hellere end gerne vil i forbindelse med folk med tilknytning til landbruget, og som slet ikke har noget imod at få børn med i købet. Udvandrerbørn bliver med tiden til nyttige samfundsborgere i et stort land.

Berdins årsindtægt har i de senere år svinget mellem syv og otte tusinde kroner, men ved flid og sparsommelighed havde han fået råd til at købe sig et lille hus. Herfra passede han sit arbejde som landarbejder rundt om i omegnen, og man begyndte straks at se sig om efter en eventuel køber til ejendommen.

Men Nicolaj Berdin er en grundig mand, og han træder ikke ud på isen, før han er sikker på, at den kan bære. Hans barndoms skolegang omfattede ikke undervisning i hverken engelsk eller fransk, og da den canadiske immigrationsofficer havde anbefalet ham at tage ophold på Edmonton-kanten, hvor der udelukkende tales engelsk, gik Berdin straks i gang med et hjemmestudium af det engelske sprog. Når han var færdig med det daglige arbejde, var blevet vasket og havde spist til aften, gik han med sejg grundighed i gang med bøgerne, og skønt hele studiet faldt ham noget akavet, nåede han dog at tilegne sig så meget engelsk, at han nogenlunde kunne gøre sig forståelig, når båden lagde til i Quebec.

Efter udfyldelse af endeløse spørgeskemaer, lægeundersøgelse og forhandlinger med de canadiske myndigheder o. s. v. kunne Berdin sidst på sommeren endelig sætte sit navn under ansøgningen om indrejsetilladelse til Canada. Ansøgningen blev bevilget, og samtidig gav immigrationsmyndighederne tilsagn om, at Berdin kunne låne de nødvendige penge til med det samme at tage sin familie med. Berdin blev garanteret arbejde ved landbruget i omegnen af Edmonton – men hvor var det umuligt at sige.

– De henvender Dem blot på arbejdsanvisningen i Edmonton, sagde immigrationsofficeren – så sørger vi i mellemtiden for et job til Dem.

OG så tog begivenhederne fart for den lille familie. Det lykkedes at få solgt huset med et minimalt tab, men det rygtedes snart, at familien Berdin var i færd med at bryde broerne af, og da indbo og husgeråd skulle sælges, blev de fleste af tingene budt urimeligt ned. Ud fra bevidstheden om, at Berdins ikke kunne slæbe tingene med til Canada, troede mange, at man kunne købe hjemmet for en slik, og meget af indboet måtte da også sælges langt under værdien. Men da en opkøber bød en ganske uantagelig lav pris for husets bedste maleri, blev Berdin godt gal i hovedet:

– Hvis De ikke vil give en hæderlig pris for billedet, tager jeg det med til Canada, sagde han og greb en brødkniv. Lærredet blev i en håndevending skåret ud af rammen, rullet sammen og puttet i kufferten.

– Der må dog være grænser for, hvad man skal finde sig i, sagde Berdin, da han lukkede kufferten i med et smæld.

DET skortede ikke på gode råd og velmente advarsler fra folk, der kendte andre mennesker, for hvem det er gået mindre godt i Canada. Familien Berdin har imidlertid taget dette roligt – for efter alt at dømme, vil Berdins få det bedre i Canada, end de har haft det i Danmark – og så er det endda ikke det væsentligste.

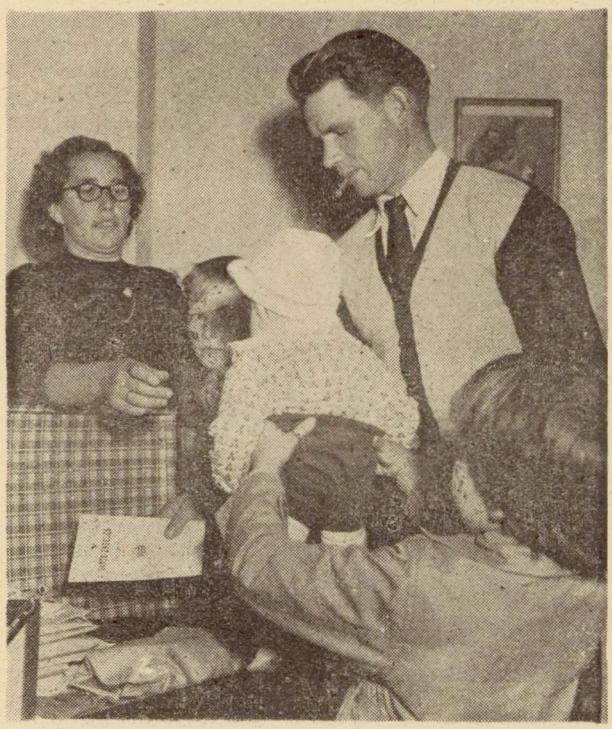

— Min dukke vil jeg have med, siger Annelise og holder det velvoksne eksemplar frem mod mor, da kufferten skal pakkes. Og dukken kom sandelig også med på turen over Atlanten.

Så er det definitivt slut med opholdet i Europa. Familien Berdin ser i Hamburgs havn lidt betænkelig op ad landgangsbroen til atlanterhavsbåden »Arosa Sun«.

– Min kone og jeg tænker i lige så høj grad på børnenes chancer, når de bliver voksne, sagde Berdin i toget på vej mod Hamborg. De skal begge have et job eller en videre uddannelse på det tidspunkt, da de »store årgange« har oversvømmet det hjemlige arbejdsmarked. Det problem får vi ikke i Canada, og for mit vedkommende ligger det således, at jeg ikke er bange for at tage fat. Canadierne siger selv, at vi må regne med at starte ved vejarbejde, der i betaling ligger under, hvad vi er vant til i Danmark, men til gengæld skulle man forholdsvis hurtigt kunne stige i løn - stadigvæk forudsat, at man er parat til at slide for pengene. Jeg tror ikke, at guldet ligger på gaderne, men Canada kan garantere mig beskæftigelse hele året rundt - og det er mere, end jeg kan opnå herhjemme.

Hr. og fru Berdin har været gift i tolv år, og ligesom alle andre ægtepar har de naturligvis fået samlet en mængde ting sammen, som det er svært at sige farvel til. De eneste rester af hjemmet, som følgermed til Canada, er - foruden gangklæderne - Nicolaj Berdins veltjente hammer og knibtang samt et par af fru Berdins gode gryder og den uundværlige Madam Blå.

– Der er jo ingen, der ved, hvordan canadierne laver kaffe, siger fru Berdin.

Godt to hundrede kilo rejsegods medfører familien til Canada, og hver enkelt ting er udvalgt med omhu. Den farm, Berdin skal arbejde på, vil rumme et lille hus, som skal være familiens hjem, og naturligvis har man taget familieportrætterne med til at pynte på væggene.

Hr. Berdin regner med, at det koster ham ca. 5000 kr. at omplante familien fra Skanderborg til Edmonton. De 1000 kr. havde han selv, og de 4000 kr. lånte han af den canadiske legation i København. Dette lån skal tilbagebetales inden for to år, men lånet er rentefrit, og Berdin lægger ikke skjul på, at lånet faktisk er den basis, som udvandringen finder sted på.

– Hvorledes skulle jeg med min årsindkomst kunne spare 5000 kr. sammen? Det ville have taget mig så mange år, at der på dette tidspunkt slet ikke kunne have været tale om at udvandre.

SMÅ tre uger før afrejsen fandt sted, forlod familien Berdin Skanderborg-egnen for at sige farvel til slægt og venner rundt om i landet.

– Naturligvis er det hårdt at sige farvel til familien, tilstår Berdin. Ingen ved jo, hvornår vi ser dem igen. Men under alle forhold regner vi med før eller senere at gense familien, og dette har holdt modet oppe, selv om jeg skal indrømme, at der faktisk har været tidspunkter, hvor humøret har været langt nede, og bekymringerne har tårnet sig op, ikke mindst for min kone, som måske ikke har samme tilpasningsevne som jeg. Men vi er glade for, at alle besværlighederne er overstået, og vi glæder os til at tage fat på alt det nye, som venter.

FAMILIEN BERDIN forlod Danmark i nattens mulm og mørke. Kl. 1,30 besteg man Hamborg-ekspressen på Fredericia banegård, og naturligvis var det med blandede følelser, far og mor rakte passene frem til det danske paspoliti. Men skridtet var taget – det var springet ud på de 70.000 favne vand, og et øjeblik efter rullede toget over grænsen ind i Tyskland. Ret meget blev der ikke sovet, før man nåede Hamborg i de tidlige morgentimer. På banegården fik hele familien lov til at stå i kø i tre stive klokketimer, indtil bagagen var indskrevet, og først ud på eftermiddagen kunne familien gå ombord på *Arosa Sun* og tage en fire sengs kabine i besiddelse. Elleve dage varer overfarten fra Hamborg til Quebec, og derefter er der godt to døgns jernbanerejse til Edmonton.

Alle fire medlemmer af den lille familie stod ved rælingen – Annelise med sin store dukke tæt trykket ind til sig, da *Arosa Sun* lod fortøjningerne gå og gled ud i havnebassinet. Afstanden mellem skib og kaj voksede støt, medens de brogede serpentiner brast. Og da højttalerne på engelsk forkyndte, at middagen var serveret i spisesalonen, følte de sig allerede som vordende borgere i et nyt land.

Elleve dage varer sejladsen fra Hamborg til Quebec, og her er familien Berdins fire medlemmer ved at indlogere sig i kahytten, der er deres hjem under overfarten til deres nye tilværelse.

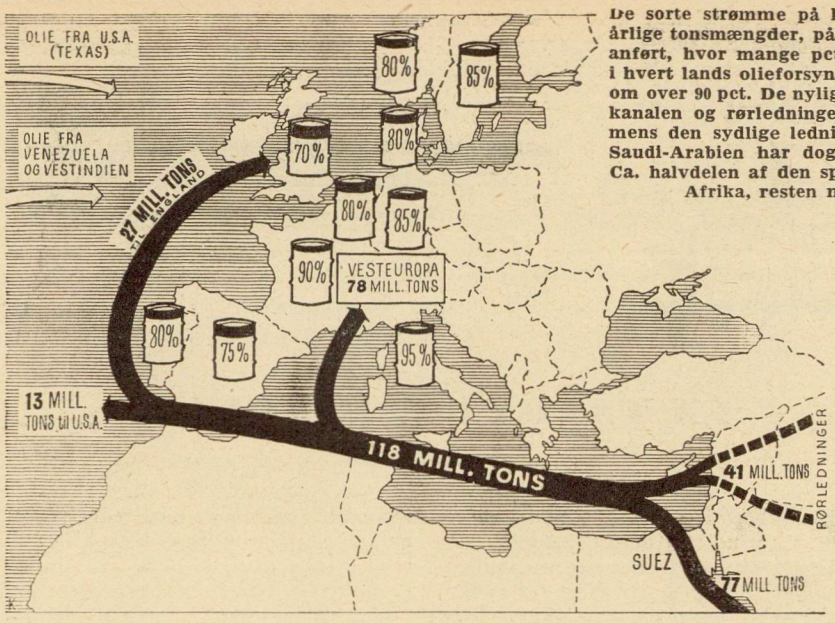

De sorte strømme på kortet viser den mellemøstlige olie, angivet i årlige tonsmængder, på vej til den vestlige verden. I olietønderne er anført, hvor mange pct. mellemøstlig olie, der skønsmæssigt indgår i hvert lands olieforsyning — for Vesteuropa under eet drejer det sig om over 90 pct. De nylige konflikter medførte blokering af både Suezkanalen og rørledningen fra Irak (den nordlige, punkterede streg), mens den sydlige ledning med saudi-arabisk olie stadig er virksom. Saudi-Arabien har dog nægtet at levere til England og Frankrig. Ca. halvdelen af den spærrede oliestrøm vil kunne dirigeres syd om Afrika, resten må fremskaffes fra USA og Venezuela.

HVORFOR SYDER DET I MELLEMØSTEN?

Hvad har gjort Mellemøsten til et af verdens uroligste områder? Hvilke lande er medansvarlige for den farlige konflikt, der førte til Suezkanalens lukning og oliestrømmens standsning? Hører Mellemøsten til østblokken eller vestblokken, og hvordan er de enkelte arabiske landes og Israels stilling?

Mange har tørstet efter tilbundsgående besked om disse spørgsmål de seneste uger. Meget belejligt er der netop udkommet en bog på Det danske Forlag, *Krig og Krise i Mellemøsten* af *Peter P. Rohde,* der giver en værdifuld håndsrækning til enhver, som ønsker en baggrundsorientering.

For det første: Hvad forstår man ved Mellemøsten? Det er alle landene i det brede bælte fra Ægypten i vest til Persien i øst. Nærmest Middelhavet drejer det sig om Israel, Jordan, Libanon og Syrien, og længere inde i landet de arabiske olieproducenter Irak, Saudi-Arabien, Kuweit, Bahrein og mindre sheik- og sultanriger.

ÆGYPTEN: For *vestmagterne* har landet først og fremmest betydning på grund af Suezkanalen. Gennem den flådes nemlig to trediedele af Mellemøstens olieleverancer til Europa (resten transporteres gennem rørledninger, der løber gennem Syrien, Libanon, Jordan og Israel). Hertil kommer hele den øvrige kanalfart. For *Sovjetunionen* har Ægypten ingen betydning som forsyningsbasis, men derimod i høj grad som opmarchbasis bag den forsvarslinie, som vestmagterne har oprettet langs Sovjets grænser ved afslutningen af *Bagdadpagten,* omfattende Tyrkiet, Irak, Persien og Pakistan. Med bistand og tilslutning fra de ovennævnte mellemøst-stater kan Sovjet faktisk skille østen fra vesten.

Optakten til den nuværende krise var den ægyptiske præsident *Nassers* nationalisering af kanalselskabet i juli i år, og baggrunden herfor afspejler netop den kappestrid mellem stormagterne om arabernes gunst, som er den første hovedkilde til uroen i Mellemøsten: Forinden havde nemlig vestmagterne og Sovjetunionen hver for sig tilbudt Nasser hjælp til bygning af den store Aswandæmning over Nilen, der skal øge Ægyptens dyrkede areal med 30 pct., men da begge tilbud – som skaktræk i magtspillet – blev trukket tilbage, nationaliserede Nasser kanalen for at skaffe pengene. Selve nationaliseringen var fuldt lovlig, skriver Peter P. Rohde, men ulovlig var derimod den krænkelse af den frie skibsfart, som Ægypten gjorde sig skyldig i ved at nægte israelske skibe gennemsejling. Stormagternes eftergivenhed på dette punkt i forbindelse med de sovjettiske våbenleverancer til Nasser førte frem til Suezkrisen.

ISRAEL: Denne stats eksistens er den anden hovedkilde til Mellemøstens krise på grund af den uforsonlige konflikt mellem arabere og jøder. Også her har stormagterne haft en finger med i spillet, først og fremmest *England,* der efter Peter P. Rohdes mening har en stor del af ansvaret for det jødisk-arabiske fjendskab gennem sin del-og-hersk politik i mellemkrigsårene: For at imødegå virkningerne af den vågnende arabiske selvstændighedstrang, fremfor alt rettet mod England, opmuntrede englænderne ifølge forfatteren jøder og arabere til indbyrdes kiv. Sandheden er imidlertid, skriver Rohde, at dette fjendskab kun er tredive år gammelt, mens det venskab, der tidligere bandt jøder og arabere sammen, havde varet i halvandet tusinde år. En kendsgerning er det da også, at arabiske jordejere i begyndelsen ligefrem var ivrige efter at sælge deres værdiløse sand til indvandrerne, som med deres kollektive landbrugskolonier fik ørkenen til at blomstre, og sandt er det, at mange arabere endnu efter den 1. verdenskrig var til sinds at hilse jøderne velkomne som brødre, der skulle hjælpe dem med at hæve den utroligt lave levefod gennem moderne teknik. Senere gik det op for araberne, at de indvandrende jøders dygtighed og overlegne teknik truede deres egne interesser, og så slog stemningen totalt om. Både *USA* og *Sovjetunionen* stemte for ni år siden i FN for den israelske stats oprettelse, et standpunkt de senere på mange punkter har svigtet for at opretholde det gode forhold til araberne.

DEN ØVRIGE ARABISKE VERDEN: Her afspejles stormagternes konkurrence ganske som i Ægypten og Israel.

★ *På den ene fløj* står Irak og Persien, begge meddeltagere i vestmagternes forsvarssystem.

★ *På den anden fløj* står den ægyptisk

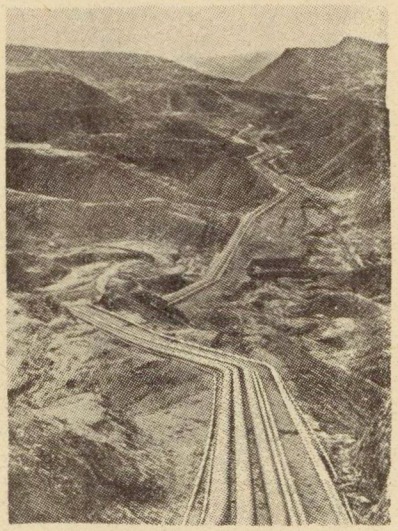

Olieledningerne snor sig gennem Mellemøstens bjerge ud til Middelhavets bred fra Irak og fra de østarabiske oliefelter ved Den persiske Bugt.

ledede gruppe med Syrien, Yemen og Saudi-Arabien, hvis uhyre olieindtægter, betalt af amerikanerne, bl. a. anvendes til at støtte arabernes kamp mod Israel.

★ *Midt imellem øst og vest* står endelig Libanon og Jordan. Libanon, hvis befolkning overvejende er kristen, er vel nok den fredeligste arabiske stat i dag og holder sig nogenlunde neutral, mens Jordans situation er mere uklar. Englands forsøg på at drage Jordan ind under vestmagternes forsvarssystem er strandet på modstand fra ægyptisk-venlige kredse inden for Jordans hær og på den vældige propaganda mod England, financieret af saudi-arabiske oliedollars. Jordans hær, den såkaldte arabiske legion, har indtil for nylig været under engelsk ledelse og financiering, men den engelske øverstbefalende er nu afskediget af Jordans konge efter pres fra en officersgruppe, og han afløstes senere – betegnende nok – af en ægyptisk oberst.

»Det er den imperialistiske politik, som leger med os begge, jøder som arabere,« sagde en arabisk politiker i 1946. Disse ord har Peter P. Rohde sat som motto over sin spændende bog, som slutter med at appellere til stormagterne om at finde sammen i en fællesordning til løsning af den arabiske verdens økonomiske problemer til gavn for den brede befolknings levestandard. I bogen understreges netop, at fattigdommen måske er Mellemøstens dybeste skavank i dag, men at de arabiske ledere for at aflede opmærksomheden herfra har vendt deres undersåtters vrede mod Israel og England. De har givet folket skuespil i stedet for brød.

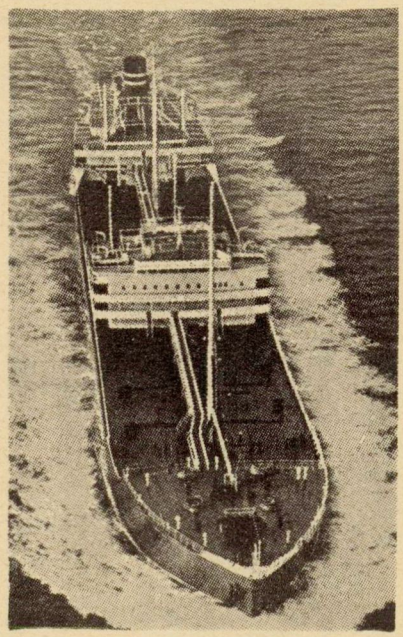

Billedet viser et 32.000 tons engelsk tankskib. Sidste år passerede der henved 400 fyldte olietankere gennem Suezkanalen med olie for 14 milliarder kr.

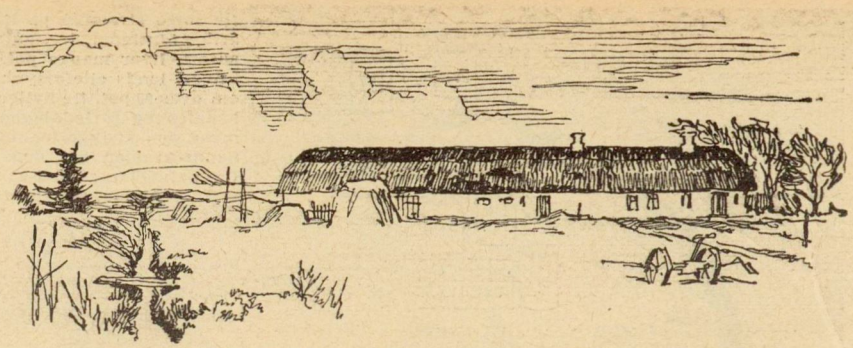

EN TANKEFORBINDELSE

Af Tage Nissen

EJENDOMMEN lå på en bakkeskråning ud mod havet. Jorderne var magert sand, og da der kun var femten tønder land, kneb det hårdt for ejeren at få en tilværelse ud af sit slid og slæb. Ingen af børnene ønskede at overtage ejendommen og dermed sliddet og slæbet. Men den gamle mand hang af hele sit hjerte ved ejendommen, for det var en dejlig ejendom bortset fra den karrige jord.

Højt oppe i bakkerne bag ejendommen lå nogle sure strækninger, hvis afvanding skete gennem et dræn, der var lagt ned gennem den gamle mands ejendom. Det mundede ud ved siden af den gamles gårdsplads, hvorfra det fortsatte ned mod havet som en åben vandrende. På alle årstider havde jeg passeret gårdspladsen, og allerede på lang afstand kunne jeg høre vandet plaske ud af drænrøret som en veritabel kilde. Nogle vandplanter og gamle træer omkring udløbet gjorde det hele til en idyl.

Var den gamle mand fremme på gårdspladsen, når jeg kom forbi, standsede jeg som regel op og fik en sludder med ham. En sommerdag, efter at regn var udeblevet fra den tidligste forsommer, og markerne var afsvedne, måtte vi nødvendigvis snakke tørke. Men mens vi stod og drøftede tørkens følger for land og folk og for den gamle mand, var der noget i min underbevidsthed, der trængte på og ville frem.

Først da jeg tog afsked med ham og vendte mig om for at gå, blev jeg klar over, hvad det var. Vi havde stået i nærheden af drænudløbet, og vandets plasken havde fyldt vore øren, uden at vi havde tænkt over det. Nu, da jeg vendte mig om, plaskede det klare vand muntert ud af drænrøret og fortsatte som en sølvstribe ned over bakkeskråningerne mod havet. Det syn bragte mine tanker på rejse til fjerne lande.

JEG har rejst meget i Andesbjergene. Jorden oppe på højsletterne og i de højereliggende dalstrøg var nok frugtbar, men året igennem skinnede tropesolen ned på den, og regnvejr var en sjælden begivenhed. Men alligevel mødte man overalt, hvor andesindianerne havde bosat sig, dyrkede marker og haver, der bugnede af korn og frugter. Endnu højere oppe, fire–fem tusinde meter over havet, passerede jeg ofte sure morads- og sumpagtige strækninger, hvorfra vandet i små bjergstrømme søgte ned gennem dalstrøgene. I begyndelsen var disse dalstrøg barske og øde som højsletterne, men efterhånden, som man kom nedad, blev luften mildere, solen fik mere magt, og man begyndte at spore andesindianernes tilstedeværelse. Overalt langs den tumlende bjergstrøm, hvor der frembød sig en plet frugtbar dalbund, var bjergstrømmen fanget ind i små, primitive kanaler, der ledte vandet ind over disse pletter, og her groede majs og kartofler og hårdføre kornsorter. Men hvor overrislingsvandet ikke nåede ud, trivedes kun stive græsser. I Perus højlande lever fem millioner indianere udelukkende på at fange de små bjergstrømme ind og lede dem hen over jord, der ellers ville nægte at afgive nogen som helst form for afgrøde.

Det var disse erindringer fra en civilisation, der var bygget op udelukkende på overrislingsarbejder, der fik mig til at standse op ved den gamle mands drænudløb. Vandet plaskede i rigelig mængde ud af det og fortsatte muntert og nytteløst ned mod havet mellem marker, der var afsvedne af lang tids tørke. Jeg så for mig, at hvis dette drænvand blev fanget ind i små kanaler og ledet ind over de afsvedne marker, kunne her fremtrylles et landbrug eller navnlig et gartneri, der ville være fuldstændig uafhængig af jordens kvalitet og klimaets luner.

DET var blot en tankeforbindelse. Men hvor ofte oplever man ikke, rent billedligt set, strømmen, der plasker muntert og aldeles nytteløst afsted mod havet gennem magre og tørre jorder, der ved at få vandet ledt hen over sig kunne forvandles til frodige haver og marker?

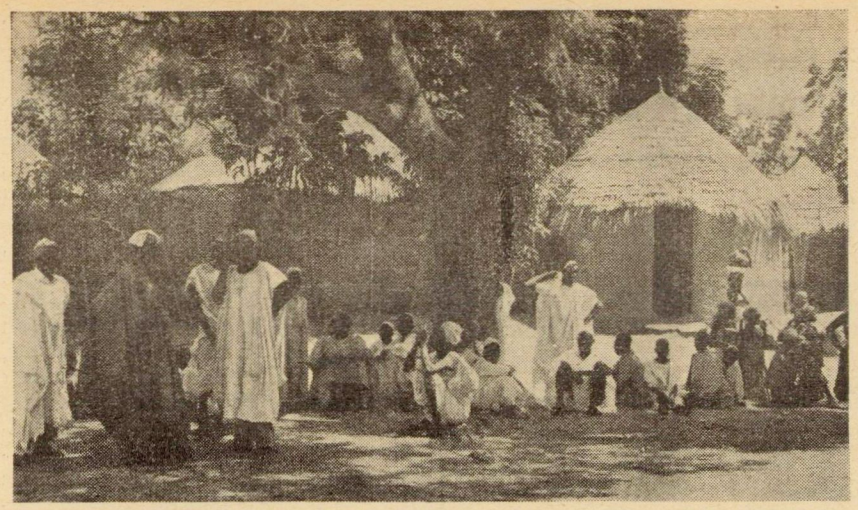

Uden for lægenytten flokkes de indfødte. Man danser, og mændene barberer hinanden, medens de venter på at komme til doktoren og få den daglige pille mod spedalskheden.

VENTEVÆRELSET *er skyggen af et træ*

En halv million negre i Nigeria-området er spedalske, men flere og flere kommer under regelmæssig lægebehandling, og helbredelses-procenten er meget høj.

Trommens slag lyder i en æggende rytme. En ung pige på en halv snes år puffes ind i kredsen omkring trommeslagerne. Hun lytter lidt til rytmen, begynder så at danse, først langsomt, så hurtigere og hurtigere. Hendes eksempel smitter, andre piger danser med, musikken bliver vildere og vildere, dansen vildere, de dansendes antal større og større. Alle glæder sig over bevægelserne og musikken. Alle de dansende er negre. Alle er spedalske.

Det sker ved en spedalsk-klinik et sted i Nigeria i det tropiske Central-Afrika. Klinik er måske for stærkt et udtryk, for det er bare en bambushytte med eet rum, møbleret med et par lejrstole. Inventaret er et par kalabas'er med drikkevand. Den egentlige begrundelse for at placere klinikken netop her er den, at der står to dejlige træer, som giver skygge. Et træ til mænd, et til kvinder.

Spedalskheden raser stadig

Spedalske er de allesammen, de mennesker, der sætter sig i træernes skygge. Den sygdom, man læste om i bibelhistorien og troede hørende fortiden til, raser stadig – mest under tropiske himmelstrøg, stærkt i Nigeria. Klinikken er deres mål, og den skal åbne ved middagstid, men patienterne kommer tidligt på formiddagen. En barber er i gang under mændenes træ. Der er altid kunder ved lejligheder som denne. Alle skal barberes, selv små drenge. En smule vand og en sløv kniv er barberens materialer. Det gør ondt. Hele kraniet barberes. Kun nogle totter hår bliver tilbage i et mønster, der forbløffer mere end det forskønner.

Det daglige besøg

Mange andre gør forretning på klinikkens patienter. Der er musikerne med deres lange trommer. Der er små drenge, som sælger kanariefugle i bure.

Og kvinderne danser for at få ventetiden til at gå. Alle de dansende har ørenringe og perlekæder, jo flere des bedre. Tøjet er det mere sparsomt med.

Med eet standser musikken. Nu er det middag, og konsultationen begynder. Der må være stilhed, så man kan høre navneopråbet. Lederen af klinikken er en ung indfødt. Mallam hedder han. Det betyder den lærde mand. Men der er ingen ironi i navnet. Han er en af de få, der virkelig har gået i skole, og senere har han gennemgået et tremåneders kursus. Han er virkelig lærd, målt med sine klienters standpunkt. Derfor kan han tillade sig at køre på cykle, at gå med armbåndsur og fyldepen. Han er respekteret, for han kan jo skrive om deres sygdom på kartotekkortene.

Damerne først. De har hjem og børn at passe. Halida er den første. Hendes kort fortæller, at hun er tyve år og har et barn. Det sidder fastbundet på hendes ryg. Hun får fire piller. Kuren begynder med een og stiger så lidt efter lidt. Seks piller er højeste antal. Mallam giver Halida de fire piller, og hun skyller dem ned med lidt vand fra en af kalabas'erne. Næste. En pige på otte år. Hun er gået otte kilometer for at komme til klinikken, har lige så langt hjem. Hele hendes dag går med denne tur til klinikken. Hun får kun een pille. Sådan glider køen forbi Mallam. Af og til standser han for at høre, hvorfor den og den ikke er kommet. Som regel er der god grund, malaria, fødsel, ulykkestilfælde.

På en halv time bliver kvinderne færdige. Så kommer mændene. Til sidst drengene. Ti år, seks, tre. Tror man,

Spedalskheden rammer de indfødte i alle aldre. Den lille piges sygdom er imidlertid standset effektivt, og hun er på vej mod fuldstændig helbredelse, som kun koster Verdenssundheds-organisationen 10 kr.

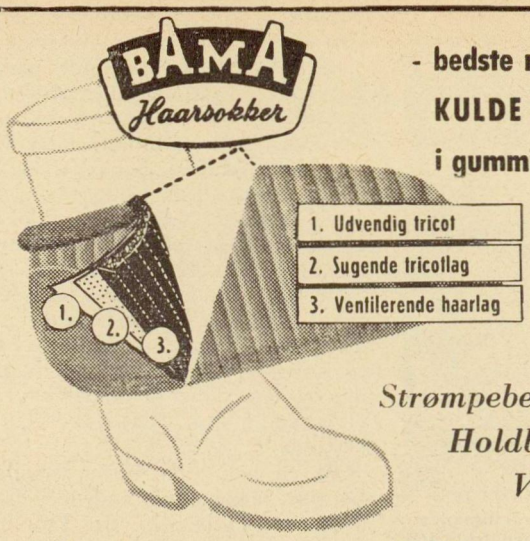

- bedste middel mod
KULDE og FUGTIGHED
i gummistøvlerne.

Strømpebesparende -
Holdbare -
Vaskbare

BAMA haarsokker giver TØRRE og VARME fødder

Fås i Brugsen og Fox Magasinerne

God julegave-ide:

Støvletter med ægte lammeskinds-foer

Fiks
dame-støvlet
i moderne facon
og med
super soft såler.
Gennemforet.
Fås i 3 modefarver:
tan, bæver
og sort.

DESSIN
15-203
71.85

Fås i MAGASIN ANVA og FOX-MAGASINERNE

Rønne . Glostrup . Holbæk . Kalundborg
Slagelse . Nyborg . Odense . Aarhus . Skive
Kolding . Randers . Nykøbing M . Aalborg

F B

at spedalskhed er en voksensygdom, får man sin opfattelse ændret her.

Patienterne kommer af sig selv

Lidt over eet er hele konsultationen forbi. Tilbage er kun dem, der skal have udskrivningspapirer, og de nye patienter. De sidste bliver som regel forestillet for Mallam af ældre patienter. Folkene i landsbyen er dygtige til at opdage spedalskhedens symptomer. Derimod ved de intet om, hvordan sygdommen opstår, eller hvordan den kan brede sig ved en smittebærer. Sker det, at en af smittebærerne ikke kommer til kontrol, giver Mallam landsbyens ældste besked om snarest muligt at sende vedkommende til klinikken. Er denne advarsel resultatløs, cykler Mallam ud for at få en samtale på tremandshånd med den ældste og patienten. Dette plejer at hjælpe. Mallam på cykle er respekteret overalt.

Klinikken er kun et år gammel. Egnens høvding har selv bedt om at få den oprettet. Han har selv udvalgt stedet ved de to skyggende træer, han har selv ladet hytten rejse. En dag vil høvdingen måske lade bygge et rigtigt hus af stampet ler, så der også kan blive et venteværelse til kvinderne med små børn. Allerede nu er der over to hundrede navne i kartoteket, om et år vil der være mere end dobbelt så mange. De fleste patienter kommer heldigvis af sig selv, og chancerne for helbredelse er store, behandlingen er gratis, og man skal jo alligevel til marked, så hvorfor ikke tage den mirakuløse pille med?

En billig, men effektiv behandling

I hele Nigeria er antallet af patienter med behandlet spedalskhed i løbet af de sidste fem år steget fra 6.500 til 60.000. Der er lang vej at gå endnu, for der er måske omkring en halv million spedalske i hele Nigeria.

Den mirakuløse pille ligger i en halvliters dåse. På dens etikette står: En gave fra Unicef. Gaven er ikke særlig stor – men dens virkning. Knapt fire kroner koster den ugentlige behandling af 125 patienter, tre øre pr. patient. Det koster ikke ti kroner at befri en sort fra spedalskhedens svøbe.

Efterhånden som de sorte får deres bevis på, at de er kureret for spedalskhed, er det, man overraskes over, at der ingen glæde er at se på ansigterne. Hvorfor ikke? Er det så mærkeligt? Nu er man kommet her hver eneste uge gennem flere år, man har haft mange fornøjelige timer med dans, med at handle, med snak med nye venner – og nu er det hele med eet forbi!

Ak ja, mennesker glemmer hurtigt de dybt alvorlige årsagssammenhæng Ikke mindst negrene, som besidder en lykkelig evne til at finde de lyse sider frem imellem alt det mørke.

Samvirke AF FOLKET – FOR FOLKET

Udgiver:
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger

Redaktør:
Eggert Nielsen
ansvarsh. efter presseloven

VI SKAL!

TRODS megen jammer over de dårlige tider kan det ikke benægtes, at levestandarden er gået betydeligt frem i efterkrigsårene – og derfor også efterspørgslen efter udvalgsvarer.

Desværre har brugsforeningerne hidtil ikke haft tilstrækkelig hånd i hanke med dette marked. De enkelte brugsforeninger egner sig ikke for afsætning af udvalgsvarer i større stil, og næringsloven tillader ikke FDB-magasinerne åbent salg.

Derfor opfordredes brugsforeningerne for syv år siden i den såkaldte varehus-betænkning til i forskellige oplandsområder rundt i landet at danne lokale varehus-organisationer.

På dette tidspunkt var brugsforeningerne spændt hårdt for af de krav til kapital og rationaliseringsforanstaltninger, som fulgte efter de onde år, og de sidste års tekstil-krise har ikke tilskyndet til at gå ind i nogen risiko.

Bortset fra Anva i København og den bornholmske varehus-organisations nært forestående byggeri, samt en række Fox-magasiner i forskellige byer, viste varehusbetænkningen ingen virkninger.

SOM følge heraf har FDBs bestyrelse og repræsentantskab ved et møde i sidste måned givet tilslutning til en helt ny plan om dannelse af en landsorganisation efter samme mønster som planlagt for de lokale sammenslutninger, blot med den forskel, at de deltagende foreninger ikke slutter op om et enkelt varehus, men deltager i driften af samtlige varehuse.

Planen går ud på at tegne en andelskapital på ca. 2 mill. kr. – hver andel lydende på 500 kr. Samtlige landets brugsforeninger og andre andelsselskaber samt interesserede enkeltpersoner indbydes til at tegne andele.

Ligesom i de lokale varehus-organisationer vil brugsforeningerne blive sikret den største indflydelse i ledelsen, eftersom ingen andelshaver kan råde over mere end et vist antal stemmer, uanset andelenes antal. Der går altså et forholdsvis mindre antal stemmer til den store kapital, hvorved magten uindskrænket ligger hos generalforsamlingen – i god overensstemmelse med solide andelstraditioner.

Helt i overensstemmelse med andelsprincipperne er det også, at det nye selskab ikke skal kunne give overskud til ejerne, men kun forrente andelskapitalen.

DENNE landsorganisation træder ind i den virksomhed, som hidtil er drevet af FDB gennem magasinerne. Den får frie hænder med hensyn til den fortsatte drift af disse magasiner og kan på egen hånd afgøre, hvor nye fremstød skal sættes ind eller virksomheden indskrænkes.

Der opnås følgende fordele ved den nye organisation:

★ Rekvisitionssystemet bortfalder, og butikkerne bliver åbne for enhver – også ikke-medlemmer.

★ Et af FDB uafhængigt selskab kan disponere med større frihed og selvstændighed end FDB selv, bl. a. i spørgsmål om rabatter og dividende samt personalepolitik.

★ Lokale tilsynsråd vil kunne danne bindeled mellem de enkelte magasiner og de omliggende brugsforeninger til delvis erstatning for det selvstyre, som kunne være opnået ved lokale varehus-organisationer.

DET spørgsmål melder sig straks: Hvorfor blev denne reform ikke gennemført for mange år siden – så kunne mange ærgrelser og skuffelser være sparet.

Hertil kan svares, at hvor god og rigtig varehusplanen i sin nye skikkelse end er, mangler den noget vigtigt. Den er principielt lige så velunderbygget som andre former for andelssamarbejde, den har større koncentrationsfordele, og den er lettere at manøvrere med end et stort antal lokal-organisationer.

Men det lokale selvstyre ejer – trods alt – værdier, som er store nok til at give dette prioritet forud for noget andet. Selvvirksomhed og størst mulig frihed til at øve indflydelse på egne anliggender er folkestyrets vitaminer. Hvis demokratiet skal holde sig frisk og levende, har det brug for, at så store befolkningskredse som muligt deltager aktivt i samarbejdet.

Vænner jævne folk sig til, at alt skal komme fra oven, og at andre skal tænke for dem i alle besværlige situationer og anliggender, står de uden modstandsevne og dømmekraft i det øjeblik, eventuelle undertrykkere og udbyttere måtte forsøge at gøre sig til herre over dem og deres eksistens. Eksempler er der nok af, i stort som i småt. De største tragedier, Ungarns f. eks., er lettest at få øje på, men monopolmisbrug og lignende er jo noget af det samme, blot mindre i stilen, men – set sammenhængende – ikke mindre alarmerende.

Ude i befolkningens egne små samfund i brugsforeninger, mejerier, slagterier og andre lokale sammenslutninger opstår noget, som er større end samarbejdets eventuelle fordele, nemlig bevidstheden om at kunne selv, at ville selv. Demokratiet har brug for denne indstilling, hvis det ikke kun skal være et demokrati af navn – derfor ventede man længst muligt på, at egnssamarbejdet mellem brugsforeningerne skulle komme i gang.

HVAD grunden så er til, at det ikke skete, er ikke let at vide. Har brugsforeningerne ment sig så opslugt af andre opgaver, at de ikke magtede at påtage sig nye, er det undskyldeligt. Har lysten manglet, er det trist. Og er det hensynet til snævre egeninteresser, som har holdt dem tilbage, kan enhver selv overveje, hvad den rette betegnelse bør være.

Men under alle omstændigheder må der nu sættes fuld kraft på at nå frem ad nye veje. Brugsforeningsbevægelsen kan ikke lade udviklingen løbe fra sig i forgæves forventning om, at »noget vil vise sig«. Med ønskedrømme løser man ingen problemer. De få varehus- og Fox-sammenslutninger, der hidtil er etableret – og som fortsat skal bestå – er fortjenstfulde eksempler på lokale løsninger, men alt for begrænsede i rækkevidde. En spontan tilslutning kræver noget i retning af det tempo, som prægede selvbetjeningsbutikkernes opmarch. Den udeblev. Til gengæld må der nu sluttes enstemmigt og uforbeholdent op omkring den nye varehusorganisation, så den fra første begyndelse kan få styrke til en virkelig offensiv.

BLIVE ved det gamle duer ikke. I længden er det uholdbart, at man – som i øjeblikket – ligefrem skal være udstyret med visum for at komme ind i sin egen forretning. Ganske vist er det næringsloven, som er skyld i den meningsløshed, at FDB-magasinerne kun må sælge til brugsforeningernes medlemmer mod rekvisition. Men hvem kom til at undgælde? FDB-magasinerne.

Nu gælder det om at skabe en virksomhedsform, som tillader at dørene kan slås på vid gab, og alle kan nyde fordel af samarbejdet. I stedet for en forening for hvert magasin får man nu en landsomfattende organisation med adkomst til at drive alle de

magasiner, der er behov for, – jo flere, jo større tilslutningen er.

Omkostningerne ved tilslutning til den nye organisation kan ikke skræmme nogen. Når man ser, hvad de bornholmske brugsforeninger rykker ud med – fra 3.300 til 30.000 kroner alt efter størrelsen af deres omsætning – for at oprette deres eget moderne magasin ved Storetorv i Rønne, så er det nærmest en bagatel, at man blot beder landets øvrige brugsforeninger om at tegne sig for een eller flere andele à 500 kr. stykket – *uden forpligtelser herudover.* Udflugter eller undskyldninger for at unddrage sig duer altså ikke.

Naturligvis er de brugsforeninger, som ligger nærmest allerede bestående magasiner, særlig forpligtet. Men af to grunde må alle være med:

★ Først fordi ingen bor så afsides, at de ikke er part i alle andres velfærd. Man har et ansvar for fællesskabet, som rækker ud over ens umiddelbare interessesfære.

★ Men dernæst også af den rent praktiske grund, at en forening ved at give tilslutning understreger sin interesse for at få sat noget i gang på sin egn.

DET er klart, at et varehus ikke kan trylles frem, hvor som helst man kunne tænke sig det anbragt. At gøre alle tilpas er at gøre ingen tilpas. Det er netop stordriftens fordel, at den kan planlægge sine fremstød, så de fordeles jævnt og effektivt over hele landet. Men stor tegningstilslutning på et særlig aktivt område kan hjælpe til at skønne, hvor der er et særligt behov.

Hvor god en start, den nye varehusbrugsforening nu skal få, bestemmes i første omgang af brugsforeningernes kapitalindsats, i anden omgang af uddelernes støtte i salgsarbejdet og medlemmernes iver efter at søge magasinerne, når rekvisitionskravet til alles befrielse endelig ophæves.

Men kan der være nogen tvivl om udfaldet? Kapitulation på dette punkt er utænkelig. Det drejer sig om fremtidens vigtigste marked, udvalgsvarerne: den forbedrede levestandards og den moderne tekniks fælles frembringelser. Skulle brugsforeningerne melde pas overfor de forventninger, forbrugerne stiller til deres indsats på dette felt?

Nej. Spørgsmålet er slet ikke, hvorvidt vi *kan* føre denne opgave frem til en lykkelig løsning.

Vi *skal!*

HASLEV HØJSKOLE Sommerskole for unge piger maj-septbr. (evt. maj-juli). Alm. højskolefag samt sprog, håndarb., kjolesyning og tilskæring, delingsførerudd. samt i aug. kursus i barne- og sygepl. Henrik Christiansen

Direktør Kaj Nielsen (t. v.) og driftsleder Jørgen Thygesen har entret den tunge lastvogn ved starten til den 1600 km lange transport til Østrig. Øverst på modsatte side er de to HB-folk beskæftiget ved lastningen af vognen, og nederst lægges sidste hånd på rejseforberedelserne.

HB kører hjælp til ungarske flygtninge

En lastvogn tilhørende Hovedstadens Brugsforening forlod den 23. november København og satte kursen sydpå til Østrig som den første i den konvoj-trafik, som HB vil oprette som støtte til de mange tusinde ungarer, der efter de voldsomme begivenheder i deres land er flygtet over den østrigske grænse.

Lastvognen, der indeholdt tre tons madvarer og beklædningsgenstande, førtes af HBs formand, direktør *Kaj Nielsen* og driftsleder *Jørgen Thygesen,* som begge på stedet ønskede at sætte sig ind i, hvorledes fremtidige transporter bedst kan arrangeres.

Det var det første resultat af danske arbejderes Ungarnsindsamling, der transporteredes med HB-vognen, og efterhånden som de mange tilsagn om hjælp til indsamlingskommiteen fra hele landet omsættes i realiteter, vil endnu flere HB-vogne transportere varerne til Østrig, hvor de køres til den dansk-ledede flygtningelejr Pheifferhof i nærheden af Graz. I denne lejr findes der et betydeligt antal flygtninge, og de er alle kommet over grænsen praktisk taget uden personlige ejendele.

Den første transport omfattede madvarer, kødkonserves, men også tæpper, sengelinned og beklædningsgenstande,

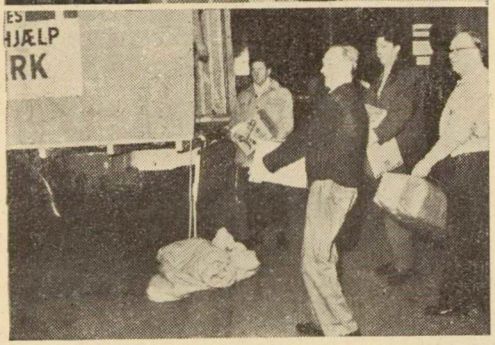

og desuden medbragte vognen anselige mængder fritidsunderholdning, bøger, hobbyværktøj o. s. v.

Så længe arbejdernes hjælpeaktion til fordel for ungarerne vedvarer, vil Hovedstadens Brugsforening ca. hver femte dag sende en vogn af sted til Pheifferhof.

* * *

Brugsforeningsstatistikken

I vor omtale i sidste nummer af *Samvirke* af brugsforeningernes markedsandel i 1955 er angivet, at denne er 38 pct., og at den i 1954 var 30 pct.

Dette sidste tal begrunder sig på erhvervstællingen i 1948. Efter den i brugsforeningsstatistikken 1955 foretagne à jour føring kan markedsandelen i 1954 beregnes til 37,5 pct., og i 1955 som anført godt 38 pct.

Det beklages, at der i brugsforeningstatistikken ikke er knyttet ovennævnte kommentarer direkte til de anførte 38 pct.

* * *

NÆSTE NUMMER af *Samvirke* udkommer lige før jul og er som altid et rent underholdende julehefte med læsning og adspredelse for alle familiens medlemmer. Næste nummer af Samvirke med ordinært indhold følger derefter den 15. januar.

JUBILÆER. 14. december fejrer Nordisk Andelsforbunds hovedbogholder *Volmer Riise* 25 års jubilæum.

TA' PÅ *julemarked* i BRUGSEN

Hvide damelommetørklæder med blonde, str. 24×24. Dessin 15/230, 3 stk. i cellofan, pr. stk. 1,05

Værtinde-forklæde med morsom firkantet lomme. Dessin 20932 5,75

Lækkert frotténåndklæde i forskellige farver. 50×90 cm. Dessin 142/89 5,05

Lun og lækker plaid, skotskternet blå/grøn. Str. 140×165. Dessin 47814. 35,65

Henrivende nylon underkjole med 28 cm bred nylonblonde forneden. Laks, blå og hvid i str. 40-46. Dessin 3/1979 27,85

Patentstopning

Fortælling af Henrik Iversen

DET var i 9,15-toget – det, der gik nordpå fra Århus – at jeg første gang så den lille mand.

Jeg sad netop og ventede på afgangssignalet og fordrev tiden med at studere mine medrejsende, da han dukkede op på perronen – en ydmyg, lille mand, der søgte efter en plads.

Han tøvede lidt, inden han åbnede kupédøren og trådte inden for. Hidtil havde jeg været ene hane i kurven – kupeen var nemlig fuld af yngre og ældre damer – men nu anbragte han sig mellem to værdige husmødre.

Lige overfor ham – og ved siden af mig – sad en stor, kraftig og rødmosset kvinde. Hun var af denne sunde, moderlige type, der altid er parat til at række et medmenneske en hjælpende hånd.

Derimod kunne der ikke være to meninger om, at den nyankomne passager hørte til den hjælpeløse og upraktiske type, der ingenting kunne udrette på egen hånd. Der manglede to knapper i hans vest, hans jakke trængte svært til at komme i nærheden af en børste, og hans ærmer var flossede. Det var åbenbart, at manden var ungkarl.

Toget satte sig i bevægelse. Kort efter tog den lille mand en attachétaske frem og anbragte den på sine knæ. En let skælven af chokeret overraskelse gik gennem damerne, da han trak nogle sokker frem, et par vindsler stoppegarn og et nålehus.

Han bed en ende af garnet, fugtede den kolossalt lange garnende og fik – efter en mængde frugtesløse anstrengelser – omsider nålen trådet. Derefter gik han med dødsforagt i gang med at stoppe et par blå sokker.

Den svære dame, der sad lige overfor ham, stirrede i målløs forbavselse på ham og kastede derefter et blik rundt på sine medpassagerer. Deres øjne var alle stift rettet mod manden med det huslige arbejde, og der var medlidenhed, mild overlegenhed og svag morskab at spore i deres udtryk. Heller ikke jeg kunne lade være med at betragte ham med sympati.

– Undskyld, sagde den svære dame og lænede sig frem med et udtryk af den personificerede moderlighed, men er de klar over, at De bruger gråt garn til at stoppe Deres blå sok med?

– Åh ... ja, hvordan er det dog, jeg bærer mig ad, stammede han til svar. Jeg er til dels farveblind ...

En mumlen af sympatisk medfølelse gik gennem kupeen.

Han var netop i gang med at tråde nålen igen, da den svære dame atter afbrød ham:

– Skal jeg ikke hellere vise Dem, hvorledes De skal bære Dem ad?

– Se, De bærer Dem helt forkert ad, fortsatte hun og tog nålen fra ham. Se nu på mig ... først og fremmest laver De en løkke af tråden og holder så nåleøjet op ... kan De se?

– Tak skal De have ... ja, det er skam nyttigt at vide! mumlede han.

Han gav sig atter i lag med arbejdet med et ansigtsudtryk som Hannibal på Karthagos ruiner.

– Næh ... nej – sådan skal De ikke gøre! udbrød hun. Kom, lad mig stoppe den for Dem.

– Hvor er det elskværdigt af Dem, sagde han, jeg skal sige Dem, jeg har så travlt i denne tid, at jeg kun kan få tid at sy og stoppe i toget.

– Det må jeg sige, udbrød en rødhåret dame, det er virkelig storartet gjort. Jeg ville sågmænd ønske, at min mand havde den samme indstilling.

– Hør, hør! indskød den kantede, stramtandede dame i hjørnet, næh, en hjælpende hånd skal man minsandten ikke vente sig fra de fleste mandfolk. Hør, lad mig få et par sokker – det skal være mig en fornøjelse at hjælpe Dem.

Den lille mand så endnu mere forfjamsket ud.

– Joh, tak ... joh, mange tak, men det kan jeg da ikke være bekendt at tage imod ...

I løbet af mindre end fem minutter var samtlige kvindelige passagerer i færd med at stoppe sokker, så nålene slog gnister. Der var et øjeblik, hvor jeg frygtede, at også jeg skulle blive inviteret til at deltage i kapstopperiet.

Da vi nåede vort bestemmelsessted, var samtlige den lille mands sokker smukt stoppede. Det havde været en sjov og opmuntrende, lille oplevelse.

Jeg ventede aldrig at se ham mere.

— Nej, sådan skal De ikke! **Tegning af Hans Sørensen.**

Men da jeg nogle uger senere stod på Nykøbing F. station og ventede på et tog, så jeg til min overraskelse den lille mand. Da toget kørte ind på perronen ventede han, til størsteparten af passagererne havde entret kupeerne, hvorefter han sørgmodigt gik fra waggon til waggon og kikkede ind.

Endelig traf han sit valg, og jeg fulgte efter.

Toget dampede af. Han åbnede sin lille taske, trak en sort sok og en lang, brun ende garn frem, fugtede garn-

enden og prøvede at få den gennem stoppenålens øje. Han havde åbenbart ikke lært meget af den svære dames undervisning, tænkte jeg.

Han faktisk fremkaldte den samme sukces som tidligere. Den rørende hentydning til farveblindheden vandt sympati hos alle – og i løbet af mindre end fem minutter var alle damer i kupeen i gang med at stoppe.

Efterhånden stod hans hjælpere af, indtil jeg og den lille mand var alene.

Det var mig umuligt at lægge bånd på min nysgerrighed længere. Jeg rykkede over og henkastede en bemærkning om vejret.

– Åh, er det Dem! udbrød han og rødmede, idet han genkendte mig.

– Ja, verden er lille, fortsatte jeg.

Han mumlede et eller andet uforståeligt, mens han pakkede sammen.

– For resten, vedblev jeg, der er noget, jeg kunne have lyst til at spørge Dem om ... ja, jeg håber ikke, De tager mig det ilde op – men det er dog kolossalt, så Deres strømper og sokker varierer i størrelse. Nu for eksempel de brune sportsstrømper, De før havde fremme ... de ville uden tvivl kunne passe til en kæmpe i garden. Bærer De dem *over* skoene eller hvad?

Han så skyldbetynget på mig, men da han bemærkede mit ikke særlig højtidelige ansigtsudtryk, blinkede han gavtyveagtigt.

– Jeg må åbenbart bære mig forsigtigere ad for fremtiden, sagde han. Han gjorde en pause og spurgte så: – Er De ungkarl?

– Det er jeg, indrømmede jeg.

– Så er De sikkert også i stand til at kunne forstå mig, svarede han.

– Siden De nu har afsløret mig, kan jeg vel lige så godt gå til bekendelse. Han klappede sin lille attachétaske. Se, disse sokker er overhovedet ikke mine! Han rettede sig i sædet og så triumferende på mig. Det er sådan en lille bibeskæftigelse, forstår De. Ungkarlene i vor forening betaler mig en krone parret for at få deres sokker stoppede, og mit eneste udlæg består i de få øre til garnet. Det indbringer mig en gennemsnitsindtægt af fem kroner pr. dag, og damerne – Gud velsigne dem – simpelthen elsker at gøre mig den tjeneste. Og forstår De, jeg er jo handelsrejsende, er altid på farten rundt om i landet. Operationsfeltet er meget stort.

– Ja, så er vi jo så at sige i samme branche, svarede jeg og løftede min kuffert ned fra nettet. Jeg vil gerne have lov at overrække Dem en af mine prøver som en erindring om vort møde.

Jeg rakte ham æsken.

– Hvad er det for noget? spurgte han og så nysgerrigt på den. Åh ... »Ungkarlens Ven«.

– Ja, sagde jeg, »Møllers Patent-Stopper« med selvtrådende nål.

Han kunne ikke lade være at le.

112 kg korn pr. slagterisvin -

fine resultater i min ny Durisol-stald

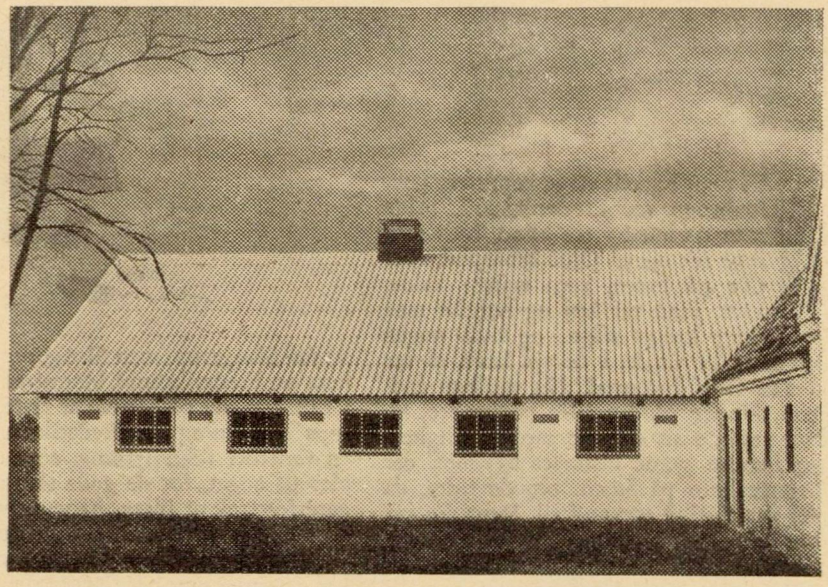

Gårdejer Henry Nielsen, »Roulundgård«, Vejle Søndermark, skriver i januar 1956:

I 1954 byggede jeg ny svinestald af Durisol til ca. 100 svin. Jeg vejede kornet til det første hold. Resultatet blev 112 kg korn pr. gris fra 20 til 90 kg tilvækst plus sukkerroer efter ædelyst og ca. 1½ kg mælk og 150 g proteintilskudsfoder.

I forhold til min gamle stald, hvor foderforbruget var meget større – uden at jeg kan opgive konkrete tal – *har jeg nu opnået at kunne bruge et stort grovfoder, som giver billigere fodring og kun få svin i 2. kl. og slet ingen i 3. kl.*

Vi har selv, såvidt tiden tillod, hjulpet til med opførelsen – blokkene er lette at arbejde med, og byggeriet skred hurtigt frem og blev betydeligt billigere, end hvis det var opført af sten. *Jeg kan ud fra egne erfaringer trygt anbefale enhver, der står for at bygge ny stald, at anvende Durisol hertil.*

Henry Nielsen

DURISOLs BROCHURER
giver klare og fyldige vejledninger. Skriv efter dem!

★ *Klip kuponen ud og send den!* ★

TECTUM A.M.B.A

Durisol

NØRRESUNDBY

Send mig gratis nedennævnte brochurer:

Sæt ×

☐ Forbedring af gamle stalde

☐ Typeplaner for nye Durisol-stalde.

☐ Typeplaner for hønsehuse.

☐ Familiehuse med statslån (planer, statslånsbetingelser)

Navn:

Stilling:

Adresse:

SAMV. 21. 56

Du danske friske strand

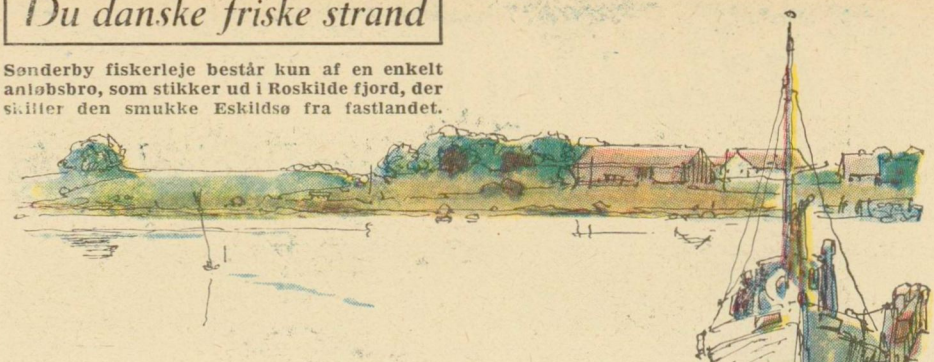

Sønderby fiskerleje består kun af en enkelt anløbsbro, som stikker ud i Roskilde fjord, der skiller den smukke Eskildsø fra fastlandet.

GEN HORNS

NÅR man i gamle dage kom over pontonbroen ved Frederikssund, måtte man nærmest være blind, hvis man ikke fik øje på Oluf brofoged, eller Ole på broen, som mange kaldte ham. Han var høj og ranglet med en vældig kroget næse, og hvis nogen havde sejlet vandet i de syv have, så var det da Oluf brofoged. Nu var han endt som skipper på den lille pontonbro, og han passede sit embede med værdighed, og fortalte gerne historier til dem, der besøgte ham på broen, om de tider, da der var rigtige sømænd til. Samtidig var han byens vejrprofet, og når en sommergæst spurgte, hvordan vejrudsigterne mon stillede sig, lagde Oluf ansigtet i de alvorligste folder og ligesom snusede klimaet ind gennem sin store næse.

– Ja, så meget kan der siges, svarede han, at så længe det holder sig sådan, sker der ikke noget . . .

Og det gjorde der heller ikke. Oluf brofoged fik altid ret.

Pontonbroen, som i sin tid blev udført efter langvarige forhandlinger med grevinde Danner på Jægerspris, er forlængst afløst af en ny bro, og bilerne, som suser over den til det yndige Horns herred, har ikke tid til at spørge om vind og vejr, selv om Oluf brofoged endnu havde stået på sin post. Der bliver vel heller ikke tid til at raste lidt i Frederikssund, og det er en skam, for det er en af Sjællands hyggeligste byer. Oprindelig var den kun en ubetydelig havneplads for købstaden Slangerup, men Slangerup sygnede hen, og Frederikssund blomstrede op, og i 1782 var der planer om at flytte Slangerups befolkning til Frederikssund, altså en veritabel folkeflytning, som dog ikke blev til noget, for de gode slangerupborgere foretrak at blive, hvor de var. Men prøv at gå ind i kirken i Frederikssund og kig på prædikestolen, som Bernt Snedker i Slangerup har lavet, og på dens himmel, som er skåret af Jens Snedker i Slangerup. Man kan godt beklage, at Slangerup ikke har den slags snedkere i dag.

HELT ude på Horns herreds pynt, der netop er blevet fredet, udskibede Christian den Fjerde det trækul, som han lod brænde i skovene, og derfra stammer navnet Kulhuse. Kongen huggede efter tidens skik godt ind på skovene, alligevel står Nordskoven i dag som en af de skønneste i Danmark. De gamle ege er nok værd at se, de er mærkeligt krogede og forvredne – Kongeegen, Storkeegen og Snoegen – og de er ældre end vore kirker og kristendommen, og var der måske allerede, da Skjoldungerne sad i Lejre og drak med deres mænd. Man bør se med ærbødighed på de gamle træer.

Det var ved Jægerspris, dronning Ma grethe anlagde sin pilehave, oprindel var slottet en herregård, der hed Abram torp eller Abrahamstrup, men ingen ane hvem Abram eller Abraham var. Lige ve slottet ligger en lille egeskov, som kald Mamrelund, og heller ingen aner, hve der har givet den det bibelske navn. M Jægerspris er meget gammelt, Kong Ha besøgte tit Abramstorp, og Christian d Anden forærede godset til sin dronnin Elisabeth. Jægerspris' spøgelse er fra ha tid. Det fortælles, at en svensk oberst ha de penge til gode hos kongen og bl sendt til Jægerspris for at hente dem, samtidig havde slotsfogeden fået brev o at tage godt imod ham og beværte ha bravt – men bagefter gøre ham et hov kortere. Kongens befaling blev udfø svenskeren mistede hovedet, og han sp ger undertiden om natten i den gamle d af slottet. Gamle Marie, som bor i stråtækt hytte ikke langt fra slottet, v besked om spøgeriet.

– Min farmor tjente på slottet, det v under grevinden, hende fru Danner, fo tæller hun. Hun så ham en nat, og h var nær aldrig kommet over det, for d var et grusseligt syn, men det var jo osse en svensker.

– Viser han sig endnu? spørger jeg

Jo, det er Marie fuldt og fast forviss om. For spøgeri forsvinder jo ikke såda når det en gang er der. Men der er ikke mange, der bryder sig om at fortælle om, hvad de har set af den slags. De tier stille med det og prøver at glemme det, mener Marie, nej, svenskeren har såmænd ikke fået fred i sin grav.

Ved Skuldelev ladeplads — eller havn, som indbyggerne kalder den — tørrer fiskerne garn og koger tjære i den hyggelige tjæreovn. Knolden i baggrunden er den lille ø Hyldeholm.

NEM HERRED

MOD syd skærer kysten sig ind i små vige og rejser sig snart i bratte kkrænter som Skuldelev Ås, der sine steder hæver sig næsten som en bjergkæde ned forblæste fyrretræer på sin ryg. Her ved Skuldelev ser man fra den stejle kkrænt ud over Roskilde fjord. En stærkstrømsledning spænder sit net på vældige naster over jorden, og en af masterne står på den smukke, lille ø Hyldeholm. En flok svaner flyver i kile mod nord, og langt ude på fjorden vugger en vældig flok søfugle. Det er velsagtens måger, der er samlet til en eller anden generalforsamling.

som en bred kam skærer Skuldelev ås helt ud til Roskilde fjord — toroven kantet med fyrretræer. Den hyggelige gård (t. v.), som faktisk ligger helt ude i strandkanten, findes på Selsø-egnen.

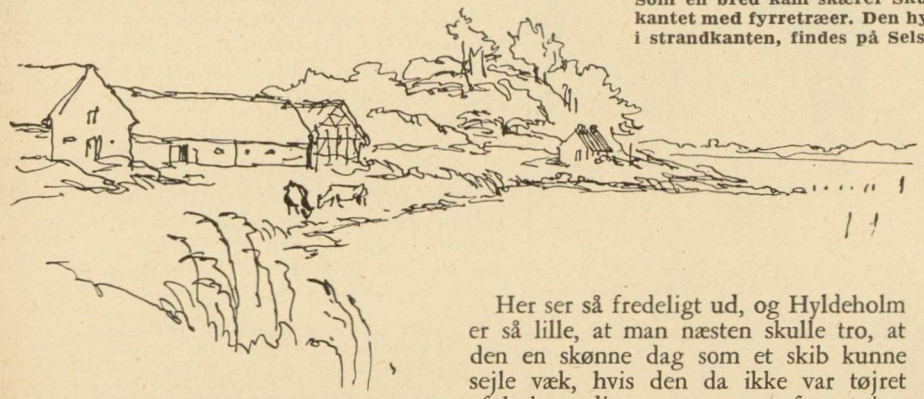

Her ser så fredeligt ud, og Hyldeholm er så lille, at man næsten skulle tro, at den en skønne dag som et skib kunne sejle væk, hvis den da ikke var tøjret af højspændingsmasten som af en tøjrepæl. Og alligevel er den lille ø et slags kulturcenter, som modtager gæster fra hele Europa. Den er blevet erobret af tilhængerne af nøgenkulturen, som har indrettet den til en sommerlejr for nudister. Man kan godt komme i land på øen, men tøjet må man lade blive i båden, fortæller folk på egnen.

– Er der ingen, der forarges over, at mænd og kvinder går nøgne derovre? spørger jeg en mand.

– Nej, det er der ingen, der tager sig af, siger han. Det kan jo nok være, at nogen i begyndelsen syntes, at det var sært. Men hva', det er jo deres egen ø, og hvordan de vil té sig derude, kommer jo ikke os andre ved. Det er såmænd meget flinke mennesker ellers, og det er da ikke umuligt, at det er sundt at gå uden tøj ...

– Der kommer også udlændinge?

– Javist gør der så. Men når de går i land, tager de jo tøj på. De handler i brugsen inde i Skuldelev, så vi ser dem tit, når de er på indkøb. Mændene har som regel stort fuldskæg, men det er jo lovligt. Der er nogle imellem, som taler fremmede sprog, det er nudister fra udlandet, som er på besøg på øen. Hvem ved, måske kan de ikke få lov til at gå nøgne hjemme hos sig selv.

Nogen forargelse vækker nudist-øen altså ikke på egnen, og det er jo forståeligt i en tid, hvor badedragterne er ved at være på størrelse med det figenblad, som Eva iførte sig, da hun og Adam ophørte med at være nudister i Paradisets have.

Der var en tid, hvor andre besøgende kom til sognet her, ikke for at helbredes ved hjælp af sol og frisk luft, men af den hellige Olav. Af en eller anden grund

Et parti fra Skuldelev ås — overraskende at møde, fordi det omliggende land er temmelig fladt og uden større forhindringer, som spærrer for udsigten.

Man sad og sludrede ved kaffen, og Skovgård
var en mand, man gerne lyttede til.
Hans ord havde vægt – ja, han stjal hele billedet.
Og så forstod han at klæde sig med smag,
det beviste bl. a. hans elegante STAFET skjorte.

STAFET skjorten, dessin 2402, er af sanforiseret poplin
og fås i grå, blå, beige og hvid for kun **26**[85]

ET KVALITETSPRODUKT FRA

har den norske helgenkonge her haft sit kultsted. I en bakkekam syd i sognet finder man Skt. Olavsskåret. Det blev til, da en troldkvinde spottede Hellig-Olav, der lå med sine skibe ude i Roskilde fjord. Den fromme konge blev så vred, at han sejlede sit skib ind på land og skar kløften ind i bakken med dets stævn, og troldkvinden blev forvandlet til en sten på skrænten. Ikke langt fra ligger Skt. Olavskilden, hvis vand gav syge helbredelse. Kilden var et valfartssted, og helt op til nyere tid blev der holdt Skt. Hansmarked. Nu er der ikke marked mere, og ingen syge søger den hellige kilde, hvis vand spejler himmelen i den stensatte brønd. Men andelsmejeriet i Selsø har taget navnet »Skt. Olavs Kilde«.

I Østby boede den danske nobelpristager, forfatteren Henrik Pontoppidan et par år i sin ungdom, og flere af hans ungdomsværker har taget farve af Hornsherred, hvor den jyske præstesøn fandt ind til kærnen af sjællandsk bondesind. Her på pynten overfor Jyllinge ligger den dejlige lille Østskov og udfor den Eskilsø. Ved den lille havn ligger en robåd, og det er ingen sag at ro over det smalle sund til øen. Her ligger nu en veldrevet gård, men for ni hundrede år siden lå her et augustinerkloster, der var indviet til Skt. Thomas. Biskop Asser af Roskilde havde været munk her, men klostertugten gik i opløsning, og Absalon tilkaldte kanniken Vilhelm fra Paris og indsatte ham som abbed for klosteret. Men klosteret truedes af oversvømmelser fra fjorden, og Vilhelm flyttede det til Æbelholt, og her endte han sine dage og blev ophøjet til helgen.

Der er ikke fundet noget spor af klosteret på den lille ø, men der er ruiner af klosterkirken. Her kan man sætte sig under træerne og prøve, om man endnu kan høre de fromme munkes hymner til Guds ære. Lutter fromhed var der nu ikke i klosteret på Eskilsø, for abbed Vilhelm var nok en godgørende mand mod de fattige, men sine munke kørte han i stramme tøjler. De hadede ham, ja, det påstås, at de pønsede på at slå ham ihjel, især da han begyndte at anlægge have på øen og gav munkene grøntsager og frugt i stedet for kød, skønt munkene ikke brød sig det mindste om at blive vegetarianere. Men Vilhelm holdt fast ved sit, og da klosteret blev flyttet, forbød han at sælge øen, fordi den var meget nyttig til frugtavl og havebrug.

OVERALT, hvor man kommer i herredet, kan man se Kyndbyværket, det største elektricitetsværk i Danmark. Omkring det store værk ligger i dag en hel lille by med omtrent fem hundrede indbyggere. Det er arbejdere og funktionærer med deres familier, som bor her, og fra værket føres stærkstrømsledningerne ud over hele

Sjælland. Kyndbyværket er som et stort hjerte, der holder industrien og det moderne, mekaniserede landbrug i gang.

Kyndbyværket er den nye tid, men man behøver ikke at gå mange skridt, før man er midt i den gamle. Overalt finder man gravdysser og jættestuer og gamle kilder, der var hellige, lang tid før kristendommen kom til Danmark. Og selv om det er over fire hundrede år siden, landet blev reformeret, lever de katolske helgener stadig deres skyggetilværelse i kirkerne. I Krogstrup, nabosognet til Kyndby, dyrkede man Skt. Dionysius, og i 1606 måtte kongen give sin lensmand ordre til at fjerne en Dionysius-figur, fordi bønderne årlig på bestemte tider »med synderlig zirat og klædedragt lod den ornere«, d. v. s. udsmykke. Men selv om helgenen ved det kongelige magtbud blev fjernet, bevarede kirken i århundreder efter sit ry for særlig hellighed. Sagnene på egnen fortæller derom.

Ikke langt fra Skibby, der er herredets hovedby, og som i en fortegnelse fra det trettende århundrede nævnes mellem Sjællands købstæder, ligger herregården Selsø. Den gamle hovedbygning er opført i 1576 af Jacob Ulfeldt, og den lå med sine volde og grave som en truende knytnæve midt i det sjællandske landskab. I hundrede år har hovedbygningen ikke været beboet, og den ruger ligesom over en fortid, der ikke mere er til. Disse store befæstede renæssanceborge blev opført i adelsvældens hårdeste tid, da bønderne var ved at blive livegne, og da man simpelthen nedlagde hele bondebyer for at tage jorden ind under adelsgårdene. Her i nærheden af Selsø lå en bondeby, Vestby, der nævnes i Valdemar Atterdags jordebog, dens gårde blev revet ned omtrent på det tidspunkt, da Jacob Ulfeldt byggede sin borg, dens bønder forjaget, herregården slugte dens jord.

Nu rejser andelsmejerierne deres skorstene i de landsbyer, hvor de gamle, forkuede bønder boede i deres lerklinede gårde, og traktoren drager sit spor over de marker, hvor hovbønder måtte gøre tvangsarbejde med fogdens stok over ryggen. Ude i fjorden dunker fiskerbåde, garn er hængt op på stejlepladserne ved den smilende kyst. I det fjerne knejser Roskilde domkirke med sine to stærke tårne, der forneden ligner kornsiloer og ender i de elegant svungne irgrønne spir. Vi er midt i det grønne, frodige Sjælland, hvor fortid er så nært bundet til nutid, hvor det gamle Lejre kan nikke til det nye Kyndbyværk, og hvor små fiskerkuttere glider hen over de gamle østersbanker, hvor stenaldermanden fandt sin føde.

3 »JULESTJERNER« TIL JULEBORDET

- den festlige VIKING
- den søde juleøl
- og børnenes limonade med sugerøret

BRYGGERIET STJERNEN

Det bliver en fornøjelse at lave julestads, når De bruger

Den flydende tråd

I tube eller flaske.
Rækker langt.

BRUGSEN har den

Kgl. dansk patent af 25. okt. 1904

DECROTTES hals- og brystsaft

et fremragende husmiddel, rigt på styrkende A-vitaminer — yndet af børn og voksne, uundværligt for rygere og talere.

DECROTTES hals- og brysttablet

er velsmagende og lindrende og kan fås overalt.

★

Fabrikken DECROTTES
København F.
Tlf. Central 2613

Giv dejlige julegaver af blivende værdi...

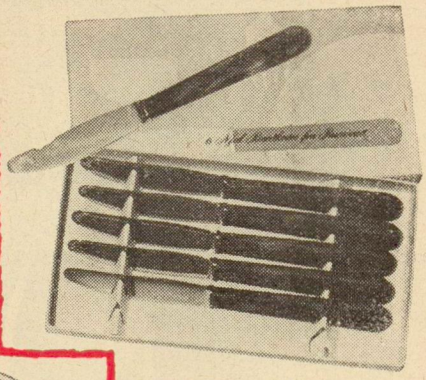

Rådvad bordknive nr. 1404 BC med korte, rustfrie klinger med det nye grill skær og brune, årede celluloidskafter. Æske à 6 stk. **37,50**

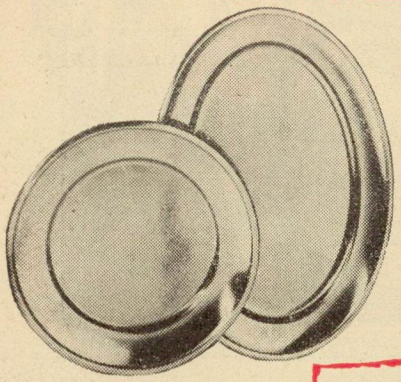

Rustfrie fade, smukke og praktiske, i mange former og størrelser.
F. eks. nr. R. 2546/32 cm, rundt, **19,50**
nr. R. 1547/45 cm, ovalt, **30,55**

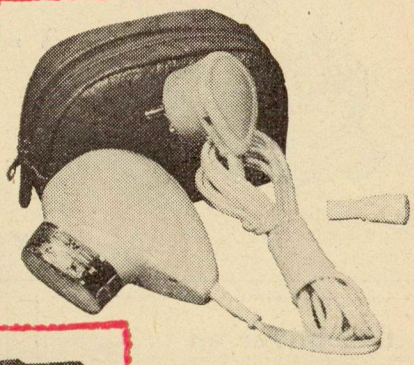

Giv ham tæt, glat og behagelig barbering i julegave — giv ham en PHILISHAVE med dobbelt roterende skæresæt. **125.-**

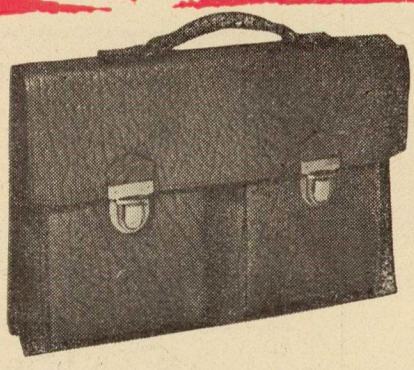

Okselædermappe nr. 1353. 42×28 cm med to udvendige lommer. **31,50**

Det betaler sig at købe i BRUGSEN

JULE-STEMNING

Alle har måttet glæde sig over de julepakninger, der i år er fremme i brugsen. Morsomst af alle er vist »kufferten« med tre Reginasæber. Håndtaget er af guld (karton – men alligevel!), og på kuffertens side tøffer den mest usandsynlige hjulfærge af sted. Den sidste får vel nok sin andel i, at »kufferten« indkøbes af de yngre, der vil have noget morsomt og samtidig flot for deres julesparepenge. Men mange andre af Vibyfabrikkernes varer ser man nu i brugsen i farveglade æsker og emballager, alle udført med den sikre smag, der er et særkende for FDBs indpakninger.

Flere af FDBs tobaksmærker er også kommet i juleskrud, en julegavecigar med mavebælte ligger i en lille pakning så nydelig, at far næppe nænner at tage cigaren ud og ryge den.

Af de spiselige ting i julepakninger samler Gris Mathis i højeste grad opmærksomhed. Den dejligste, nyvaskede julegris gemmer sig bag en klar cellofanrude – sikke en mandelgave. Herudover har Koldingfabrikkerne pakket juletræspynt af chokolade og mange andre julevarer – for ikke at forglemme en julemand, hvis farvestrålende staniol meget hurtigt lader sig fjerne af den ungersvend, der nok er glad for selve julemanden, men også forstår at værdsætte materialet, han er lavet af.

Til julebordet bør heller ikke glemmes chokoladeserien: Klør, hjerter, ruder, spar – hver pakning indeholdende sin særlige slags chokolade, og det farverige opbud af bolcher i cellofanposer, som har begejstret børnene i flere måneder, er sikker på i julen at opnå en succes af det helt store format.

Det er FDBs reklame, der har sat alle disse muntre æsker og pakninger på brugsens hylder, og i reklameafdelingen er der juletravlt for tiden. Man er nemlig allerede nu begyndt at spekulere på, hvordan pakninger og æsker skal tage sig ud – til næste jul!

★ ★ ★

JUBILÆUMSLEGATET SKAL SØGES NU. Inden den 1. januar 1957 skal alle ansøgninger til FDBs årlige jubilæumslegat være indsendt. Legatsummerne, der skal anvendes til studieophold i Danmark eller udlandet, kan søges af valgte tillidsmænd og uddelere i brugsforeningerne samt af personalet i brugsforeningerne og FDB. Ansøgningsskemaer fås i FDBs sekretariat, Njalsgade 15, København S., hvortil de også tilbagesendes i udfyldt stand.

Kirkeklokkerne begyndte at ringe. Stilfærdigt forlod man arbejdet og lod i nogle minutter tankerne gå til det, der i de dage optog sindene: Ungarns kamp for frihed og uafhængighed. Stærkest virkede denne stilfærdige demonstration i vore store byer, hvor hele livet gik i stå i fem minutter, hvor støjen fra gaderne med eet forsvandt. Hos mange mennesker gik tankerne vel også tilbage til de julidage i 1944, da københavnerne kæmpede en lignende kamp mod overmagten. Billedet herover er taget foran FDBs hovedindgang. Hele det lange fortov foran FDBs kompleks i Njalsgade i København — mange gange længere end det udsnit, der ses på billedet — var denne dag een lang række tavse kvinder og mænd.

* * * * * * * * *

DØDSFALD. 65 år gammel døde for nylig gårdejer *Sigfred Petersen,* Spjellerup, ramt af et hjerteslag. Sigfred Petersen havde siden 1945 været medlem af FDBs repræsentantskab, valgt i 15. kreds (Sydvestsjælland), og havde i denne forsamling skabt respekt om sig for sin loyalitet og sin trofasthed overfor de hverv, han påtog sig. Inden for det lokale brugsforeningsarbejde havde Sigfred Petersen mange tillidshverv, han var således formand for kredsens oplysningsudvalg og medlem af bestyrelsen for det nye Foxmagasin i Slagelse. Sigfred Petersen, der var dannebrogsmand, havde desuden i en årrække været sognerådsformand og beklædte adskillige tillidshverv inden for landbruget på sin egn.

Som suppleant for Sigfred Petersen indtræder i FDBs repræsentantskab togfører *H. K. Jansen,* Korsør.

De elegante
NORITA
STRØMPER
er en kærkommen
julegave...

Raffineret og spindelvævstynd nylon til selskabsbrug. 15 denier/60 gauge. Dess. 3/202. **8,25**

Yndig perlonstrømpe til hverdagsbrug; meget slidstærk i 30 denier/48 gauge. Dessin 3/249. **6,95**

Finmasket og meget elegant nylon med V-tå og maskefang. 15 denier/51 gauge – ideelt til spadserebrug. Dessin 3/206. **8,85**

Maskesikret nylon med det smukke pin-point netmønster. 15 denier/60 gauge. Dessin 3/275. **10,85**

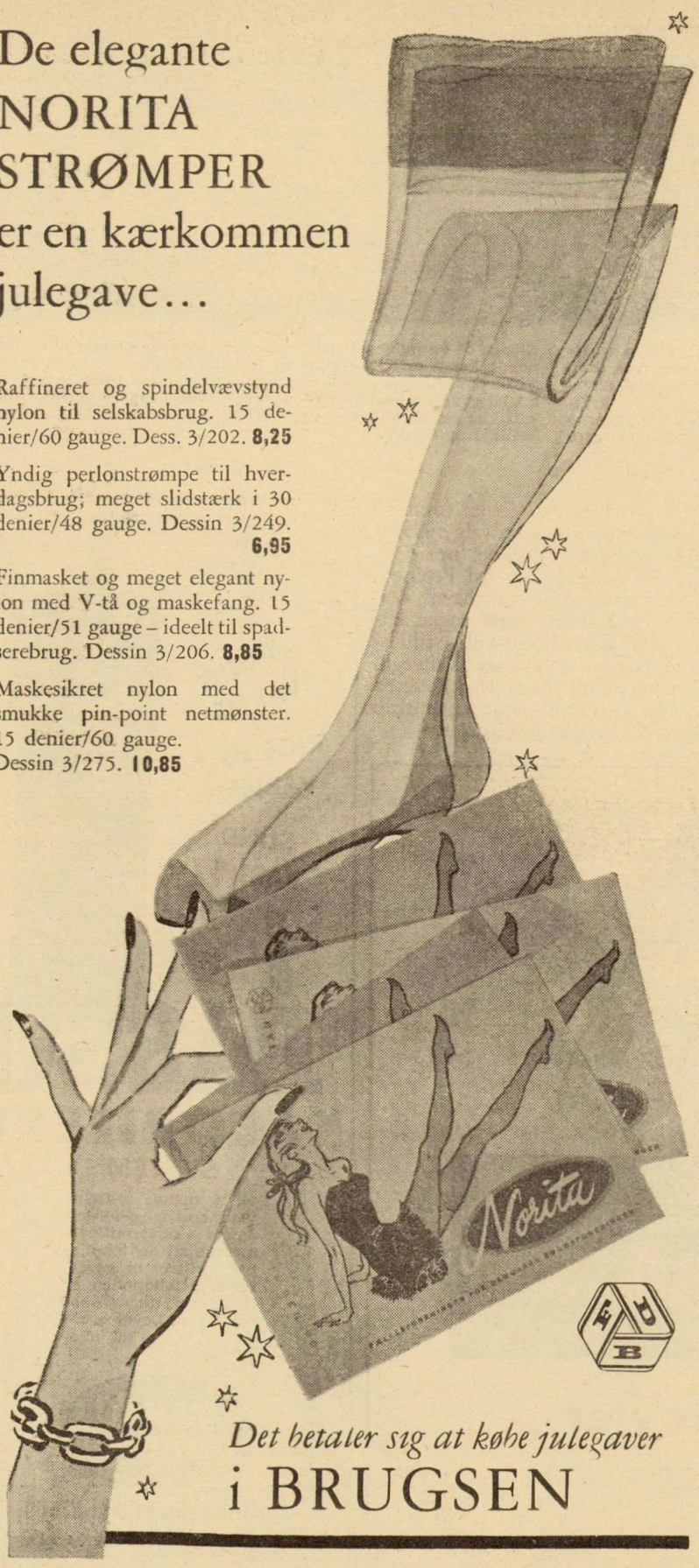

Det betaler sig at købe julegaver
i BRUGSEN

Et værk af en tres-årig

På forfatteren *Jørgen Bukdahls* tres års fødselsdag den 8. december udsender forlaget Arnkrone i Odense Bukdahls hovedværk »Nordisk digtning fra oldtiden til vore dage« – en bog på 350 sider, omfattende alle de skandinaviske landes litteratur fra oldtiden, renæssancen, enevælden, oplysningstiden og romantikken frem til 1914.

Jørgen Bukdahl.

Jørgen Bukdahl har formået at kæde dette vældige stof sammen med den skandinaviske udviklingshistories forskellige epoker. Kulturudviklingen og de enkelte landes selvstændiggørelse spejles i litteraturen fra Edda og Saxo til vore dages digtere.

Bukdahl har arbejdet med seks nordiske lande, idet han betragter Færøerne som det sjette land – i hvert fald litterært set. Færøerne har en stor litteratur på deres eget modersmål.

Bogen udkommer i to udgaver – en, som vil blive solgt gennem boghandlerne og een, hvis købere er med i en gratulation til Bukdahl på fødselsdagen. I alle de nordiske lande er der nedsat komiteer, som skal varetage udgivelsen af prænumerantudgaven, som skal hylde Bukdahl.

★

Endnu et bind til Grundtvigs Sangværk

Sjette bind af *Grundtvigs Sang-Værk,* som udgives af Det danske Forlag, står nu umiddelbart foran sin udsendelse. De første fem bind af værket er forlængst udsolgt, og det sjette bind trykkes kun i det antal eksemplarer, der forudbestilles.

Sjette bind udsendes i tre dele. Første del indeholder varianter og noter til bind 1 og 2 og udsendes i år, og de to øvrige dele kommer i 1957. Bag i bogen, som bliver på ca. seks hundrede sider, findes fællesregistret for hele værket. Bind 6 redigeres af pastor *Uffe Hansen,* pastor *Thorvald Balslev,* forstander *Ernst J. Borup* og forstander *Ejnar Skovrup.*

★ ★ ★

HYGGELIG som altid ser *Julegranen* ud – et julehefte med gode traditioner. Julegranen sælges i brugsforeningerne til fordel for Danmarks Uddelerforenings velgørende arbejde, og det underholdende stof er redigeret af *Uddelerbladets* redaktør *A. Milling,* der selv desuden har leveret bidrag til heftet og endog afslører sig som illustrator.

LIDT JULESNAK

Skal vi være enige om, at i år vil vi ikke overanstrenge os på grund af julen. Vi vil være færdige med vore gaver inden 15. december, gøre næsten ingenting ud af rengøringen og bage allerhøjst tre slags småkager. Så kan vi få masser af tid og energi til at klippe julestads med børnene, til at spille julesalmer og læse historier for dem – kort sagt rigtig sprede julestemning i hjemmet.

★

Til glæde for børnene vil vi selv lave julekonfekten. Vi køber den færdige masse, så går det hurtigere, og blander den op med ½ eller 1 kg flormelis for at spare på den dyre vare. Udrustet med kakao, frugtfarve i rødt, gult og grønt og en træspatel til at forme figurer med bruger vi en hel søndag eftermiddag og al vor fantasi til at lave de herligste frugter, »pålægsmadder«, dyr m. m., som kan hænge på træet eller puttes i fine, små

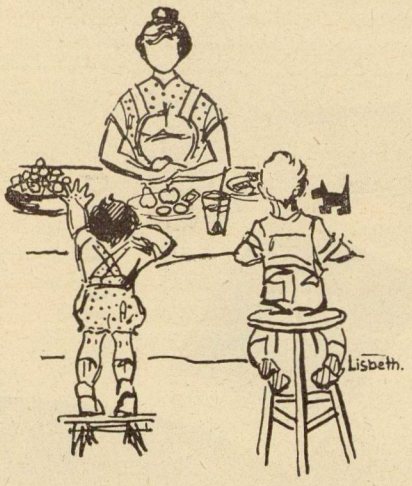

æsker. Når vi laver gammeldags, lagdelt konfekt, husker vi at pensle med vand før sammenlægningen, ligesom vi pensler med sukkervand bagefter, for at marcipanen ikke skal blive tør.

Vi laver også et par æsker finere konfekt til at give væk, f. eks. af afstenede dadler, som vi putter en mandel i, ruller i marcipan og overtrækker med chokolade. Eller vi putter simpelthen en »marcipanmandel« i dadlerne og vender dem i groft sukker.

★

Spiselige gaver er for øvrigt altid velkomne og sparer os selv penge. Vi kan således meget godt bage en fin formkage (se *Samvirkes* gemmesider med bageopskrifter), pakke den i kulørt cellophan og forsyne den med masser af røde bånd. Eller har vi lavet rigeligt med småkager, kan vi lægge dem i en af de mange fint dekorerede kagekasser, der fås i brugsen, og forære dem til en enlig, der ikke selv laver julebag.

★

Vi kan også lave »julesne« til grangrenene af 250 g groft køkkensalt og en teskefuld gips, der blandes tørt og tilsættes vand, så det bliver som en tyk grød. Grøden klattes på grenene og tørrer på en timestid. Den vil da have udkrystalliseret sig som de skønneste snekrystaller.

★

At lave juledekorationer hører også til de morsomme juleforberedelser, som børnene kan være med til. Af en

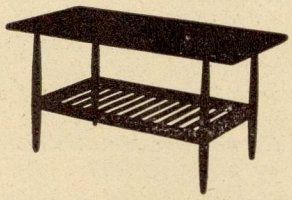

- *gode brugsmøbler*

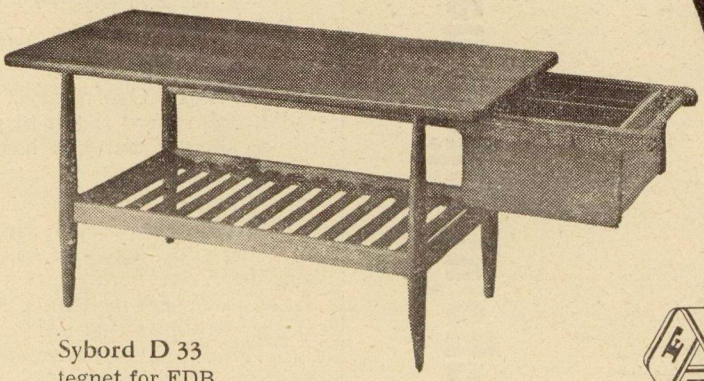

Sybord D 33
tegnet for FDB
af arkitekt
Ejvind A. Johansson

Sofabord D 32
som sybord D 33,
men uden skuffe

Sybord D 33
eg, r.oliebeh ..... kr. 246,00
teak/eg, oliebeh. .. kr. 254,00

Sofabord D 32
eg, r.oliebeh. ..... kr. 141,00
teak/eg, oliebeh. .. kr. 149,00

FDB MØBLER

ÅLBORG, ÅRHUS, ESBJERG, KOLDING, KØBENHAVN, ODENSE

A/S COORDINA,
Banegårdsplads, Århus

er fremstillet af uld og nylon. Strømpen har tåforstærkning og forhøjet hælforstærkning. Dessin 3/1054, med brunt, grønt eller marine mønster. Str. 2–11½.

Str. 5

5.50

Det betaler sig at købe i

BRUGSEN

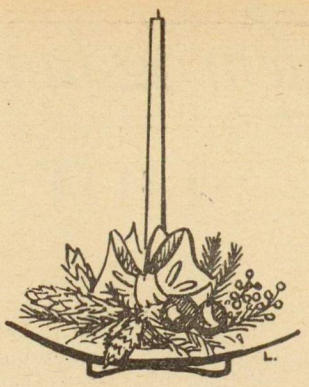

stor klump ler, som vi holder fugtig ved hjælp af et vådt klæde, former vi selv fantasifulde lysestager. Et pænt langt lys får en rød sløjfe rundt forneden, sættes i stagen og anbringes på et fladt fad, der pyntes med gran, kogler og røde bær. De røde bær laver vi selv af gule ærter, der har ligget i blød, vi trækker dem på 4 cm lange stykker ståltråd, tørrer dem en dags tid og dypper dem i rødt lak.

★

Man skal ganske vist ikke bryde juletraditionerne, men vi gjorde det nu sidste år hos os, idet vi spiste hele julemiddagen med grød, mandelgave og gås allerede inden kirkegangen. Ved femtiden kunne vi derfor straks gå i gang med juletræ og gaver, og så havde vi en dejlig appetit til en tidlig kop aftente med masser af julebag. På den måde slap børnene for den lange, nervepirrende ventetid, og aftenen blev langt mindre hektisk og urolig, end den plejer at være. Tilmed slap jeg selv for den kedelige konflikt mellem gåsesteg og kirkegang! Prøv det engang, hvis De også har utålmodige småbørn, det er faktisk en god idé.

★

Et juleneg til fuglene må vi naturligvis også huske. Og fra neget snupper vi lidt strå, som vi fletter til julestjerner og -hjerter, der kan hænge over dørene.

★

Når vi klipper julestads hjemme hos os, putter vi det ikke væk, efterhånden som det bliver færdigt, men hænger det op på en snor mellem dørkarmene. Det ser vældig festligt ud. Og så klipper vi altid tre kæmpestore hjerter, der hænges op ved børnenes senge. Hver morgen i de sidste ti dage før jul har »julenissen« så puttet en lillebitte ting i hvert hjerte: en karamel, et glansbillede, en glaskugle til træet eller lignende.

★ ★ ★

PLASTICPOSER hjælper til at holde madvarerne friske, til at skåne tøjet i kufferten, til at holde møllene fra uldtøjet, og de er velegnede som fryseemballage. De fås nu i pakker à 5 stk.

Spørg efter det

En nøjagtig husholdningsvægt har længe været savnet. Nu kan De få den. Det er en *Ginge* vægt med skydelod og forniklet skål. Den er ikke hel billig (ca. 56 kr.), men den er god.

Et særlig billigt parti af de praktiske *plastic gulvspande* er i øjeblikket ude i brugsforeningerne. Skynd Dem, og De kan nå at sikre Dem en til bare 6,50 kr.

Til gavn for dem, der har fået oliekamin, sælges nu specielle *oliepåfyldningsdunke*. De er af blik, lette og billige, og har man sådan en, behøver man ikke mere spilde olie på gulvet.

Kagekasser til julebagningen har i år fået nye, morsomme dekorationer.

Gaveideer. Der er mange gode gaveideer at hente blandt isenkram afdelingens nyheder:

★ en lysegrøn *plastic vandkande* med messingtud,
★ et sæt bestående af *3 plasticskåle*, lige egnet til bord og spisekammer,
★ grønne *keramikfade* i forskellige typer fra Knabstrup Lervarefabrik,
★ store *dekorative skåle*, sorte udvendig og knaldgule indvendig, brugbare både til frugt, grød eller til den sammenkogte ret,
★ små »*kuvertskåle*« solgt i sæt med 3 forskelligfarvede skåle til pålæg m. m.,
★ fra Holmegårds Glasværk de kønne Per Lütken askebægre, skåle og vaser, fremstillet i *lyseblåt kunstglas* i alle mulige størrelser til alle mulige priser.

Fra vinafdelingen anbefales en ny *aperitif vin* kaldet coq d'Or (udt.: kok dår). Den er god at have i huset til uventede gæster og kan i det hele taget drikkes på ethvert tidspunkt.

Tørrede californiske frugter må indklareres fra 3. december, og kort tid efter vil de være ude i brugsforeningerne. Vent altså med at købe svedsker så længe, for de nye er både billigere og bedre. Der kommer også abrikoser og ferskner, men de er noget dyrere.

Hvad skal børnene have i gave

Har man ikke børn selv, kan det være lidt af et hovedbrud at finde de rigtige gaver i det mylder af legetøjsherligheder, der i juletiden er til fals. Og selv om man har børn, kan det endda være svært, hvis de, der skal have gaver, ikke netop er jævnaldrende med ens egne. For man glemmer så utrolig hurtigt, hvor gammel et barn skal være for at goutere f. eks. en billedbog, en bamse eller et værktøjssæt.

Med FDBs righoldige legetøjsudvalg som basis vil vi her forsøge at give Dem nogle ideer og gode råd, inden De begiver Dem ud på det store julegaveindkøb.

TIL DE MINDSTE

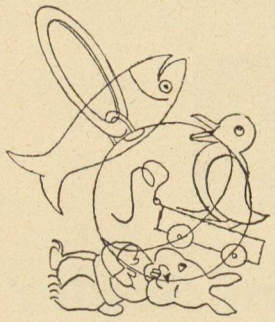

Lad os begynde med de ganske små, d. v. s. dem på et halvt år og deromkring. Er de mindre end dette, kan der absolut ikke være tale om andet end små, duftende stykker sæbe, hagesmække, eller hvad De selv kan fabrikere ud af to strikkepinde og lidt garn. Det allerførste legetøj skal naturligvis være noget, der kan rasle og helst puttes i munden – med andre ord en rangle. Det kan enten være en bidering med klirrende småringe på, en »puslebold« med kugler i, raslende plasticdyr, og for de mere musikalske: rangler med indbyggede »alpeklokketoner«. Til den lille i barnevognen måske plasticdyr trukket på elastik til at fastgøre i kalechen

Gummidyr med »stemme« er godt og gammelkendt tidsfordriv. De optræder i år i fortryllende, Disney-inspirerede udgaver. Så snart de små kan begynde at stavre omkring, vil de have megen fornøjelse af et af de mange fantastiske trækdyr på hjul, hvoraf nogle endda kan enten rappe eller pippe, når man trækker dem efter sig. Svømmedyr i plastic eller celluloid vil gøre både den et- og toåriges daglige bad til en oplevelse, ligesom samme aldersklasse nu vil være moden til sin første billedbog, der er i svært karton med farvestrålende dyrebilleder og med omkvædet: »Se rap-rap, se vov-vov« o. s. v.

TIL 2–3 ÅRIGE

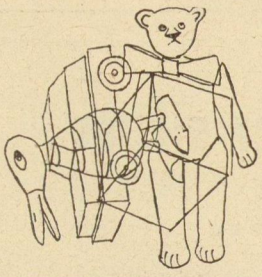

Fra to-års alderen kan der være tale om konstruktivt legetøj i form af klodser, og sådanne byggesæt kan De i øvrigt – dog med skiftende sværhedsgrad i udførelsen – give børn helt op til 12 og måske 14 år. Klodserne til de mindste er i kulørt plastic med raslende småsten i, der frembringer et enormt spektakel ved kraftig rystning, så hvis barnets moder hører til den sarte type, må De hellere vælge de nye klodser af skumgummi, som er ganske støjfri og noget så hygiejniske.

En anden slags konstruktivt legetøj er ting til at samle og skille ad, f. eks. en ringpyramide, en morsom and, en klovn eller flot gardist. Til afløsning af de første gummidyr, der på dette tidspunkt antagelig er bidt ihjel, ville det være en god idé med et kæledyr af plyds. De findes i, jeg ved ikke hvor mange racer og størrelser, lige fra lilleput plydshunde til halv meter høje bamser.

TIL DRENGENE

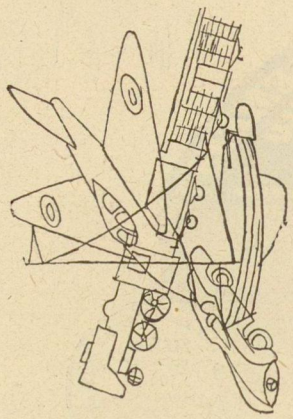

Ved 3-års alderen begynder drenge og pigers interesser at skille sig ud fra hinanden: pigernes i retning af det husmoderlige, drengenes hen mod det motoriserede eller armerede. I det kommende 10-år kan De roligt give enhver dreng noget på hjul. Spørgsmålet bliver så blot: hvilket materiale og hvilken udførelse. Plastic frister i første instans ved nydeligt udseende og stor prisbillighed, men holdbarheden står i nøje forhold til prisen. Blot eet lille tramp af en uheldig barnefod, og den fine plasticbil har måske mistet hjulene. Er gaven imidlertid til en påpasselig dreng, kan De jo godt vove forsøget og håbe, at den vidunderlige plastichelikopter holder i hvert fald nogle uger. Men står valget mellem plastic og træ, vil det sidste i alle tilfælde bringe den varigste glæde. Blandt de mange gode træbiler vil vi fremhæve en særlig smart traktor til 3,50 kr., hvis forhjul kan dreje med rattet. Træbilerne fremstilles også i meget store størrelser, men hvis ikke drengen har gode udendørs legeforhold, må De hellere vælge en mindre type, som bedre kan manøvrere mellem stole- og bordben. Det kan dog ikke nægtes, at metalbilerne er det foretrukne hos børnene selv. Dette materiale muliggør bedre tekniske finesser som svinghjulsmotor, fjernstyring, hylende brandsirener og gnistrende motorer. De såkaldte »Vilmer« biler anbefales på grund af soliditet og rimelig pris, ca. 3,85 kr. stykket; men der er naturligvis mange andre gode og morsomme modeller at vælge imellem.

Fra han er 5, til han er 20 – undertiden 70 – vil enhver drengs store hemmelige drøm være et elektrisk tog; men da det er usandsynlig kostbart og faktisk helst skal hentes syd for grænsen, foreslår vi i stedet et mekanisk tog, der kan trækkes op med nøgle. Der findes flere forskellige modeller, som med lokomotiv, vogne og skinner koster fra 6,45 kr. til 28,50 kr.

Også i det store udvalg af motorbåde findes mekaniske optræk. Men vi advarer på forhånd: mekanikken har en kedelig tendens til at ruste, hvis man glemmer at smøre den. Og det kan ikke nægtes, at de gammeldags sejlbåde af træ holder bedst i det lange løb. Selv når de forlængst har mistet både sejl og mast, kan børnene have fornøjelse af at bugsere dem rundt i det hjemlige badekar.

Skal det hverken være bil eller tog, var det måske en idé med en smart scooter med to personer på, der kører ved hjælp af en svinghjulsmotor og koster 6,90 kr. Eller hvad mener De om et helt flyvetårn af metal til 6,45 kr., hvor to flyvemaskiner ved hjælp af fjederoptræk kan bringes til at snurre rundt i susende fart.

Står bilerne øverst på listen, kan man være aldeles sikker på, at pistol, cowboysæt og soldater står lige under. For at begynde med de sidste som de prismæssigt mest overkommelige findes der en imponerende skare af plastic soldater: gående, løbende, skydende, døende - de fleste med bevægelige arme. Prisen er 1,10 kr. stykket, og man kan jo købe så få eller mange, man vil. Cowboys og indianere er lige så populære, for ikke at sige kosakker og ørkenryttere. Følger der en fæstning med, vil det naturligvis gøre stormende lykke. De kan få en lille en til 2,85 kr., den pragtfulde »Fort Øst« fæstning koster 13,85 kr. med blokhus til, og den allerstørste 18,85 kr.

Der findes et udvalg af strålende, blankforniklede pistoler og flotte geværer, som vil få ethvert drengehjerte til at banke vildt. Og hvis De vil gøre hans jul helt uforglemmelig, kan De give ham et helt cowboysæt til 12,50 kr., bestående af propbøsse, skede, bælte, ur og fløjte.

Er De en modstander af at opmuntre de »krigeriske« lyster, vil vi varmt anbefale det meget pædagogiske byggesæt, kaldet »Byg selv«, som på fredelig vis vil kunne fordrive mængder af regnvejrsdage. Det har den fordel at kunne købes i små eller større æsker alt efter midlerne - en fordel, som det deler med byggespillet »Metallo«. For at få noget virkeligt ud af dette på egen hånd skal drengen dog helst være en 10–12 år. Som det sidste på drengelisten må vi nævne de mange fortrinlige børneværktøjer, som en fingernem dreng på en halv snes år kan få utrolig meget ud af. For »Den flittige Dreng« med 9 gode værktøjsdele må De give 6,40 kr. Synes De, det er for meget, vil en børneskovl til 3,80 kr. være yderst velkommen til den forestående snegravning.

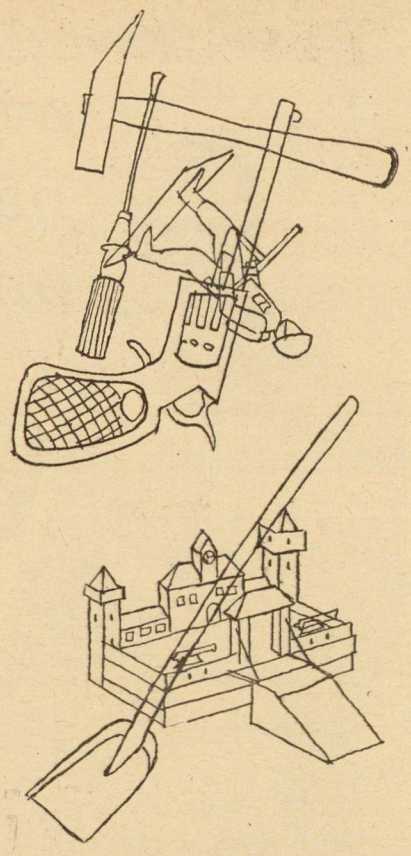

TIL PIGERNE

Hvad bilen er for drengen, er dukken for pigen. Der findes et så enormt udvalg af dejlige dukker, at det næsten kan tage pippet fra den, der skal skrive derom. Der er dukker i celluloid, i presstof med papmachehoveder, enkelte i gummi og masser i plastic, som vel nok er det mest holdbare. Men i det hele taget er alle nutidens dukker betydeligt mere solide end de gammeldags skrøbelige »glasdukker«. Dukker, der kan gøre sig våde, er et stort ønske hos mange småpiger, og De kan få en sådan en i gummi med flaske og ble for 6,25 kr.

Med de attråede »lukkeøjne« er de fleste dukker forsynede, mange plasticdukker har bevægelige arme, nogle kan endda både sove, sidde, stå, gå og bevæge hovedet (pris 18,15 kr.), en enkelt kan oven i købet danse, når man trækker den i sløjfen, og den koster bare 3,30 kr. Men for resten er det meget vanskeligt på forhånd at spå, hvilke dukker de små piger vil tage til deres hjerte. Og vi vil derfor lade Dem selv træffe Deres valg på grundlag af smag og pengepung.

Bortset fra de dyreste dukker er de fleste af småpigernes ønsker dejligt billige at opfylde: en lille dukketoiletmappe, et sæt højrøde gryder og kasseroller, små dukkekopper eller -spisebestik, et dukkebadekar med baderekvisitter og mange andre små, søde ting er til at få for et par kroner. Vil De ofre lidt mere, må vi fortælle om det lækreste, hvidlakerede komfur med tilhørende køkkenting, som ganske vist koster 15,15 kr., men er aldeles bedårende. En »dukkelift«, som er god at have med i byen, fås i mange størrelser fra 3,25 kr. til 26,40 kr.

Til de noget dyrere gaver hører også dukkesenge og dukkevogne. De kan få en nydelig, rødlakeret dukkevogn med påmalet motiv og gummihjul i tre størrelser fra ca. 13 til godt 17 kr. Men er gaven til en fremmed, må De hellere rådspørge moderen, om seng eller vogn allerede haves. Det samme gælder den nydelige to-værelses dukkestue til 19,50 kr. eller symaskiner, der fås i tre udførelser fra godt 17 til 32 kr., og andre kostbare gaver.

Alle småpiger er forfængelige og vil blive lykkelige for noget at pynte sig med: små armbåndsure, tasker, perlekæder og armbånd. Og forærer De dem perlerne in natura, d. v. s. i en æske med 275 plasticperler i mange farver, kan det endda blive til pædagogisk legetøj. Men NB! Giv kun sådanne ting til lidt større piger, ellers vil samtlige 275 småperler forputte sig bag skabe og sofaer til uendeligt besvær for den opryddende husmoder.

Til lige stor glæde for drenge og piger er udmærkede gaver som malebøger, farver, modellervoks, puslespil, bolde, bordtennis, kuk-ure, firkort, lotteri, keglespil og meget mere.

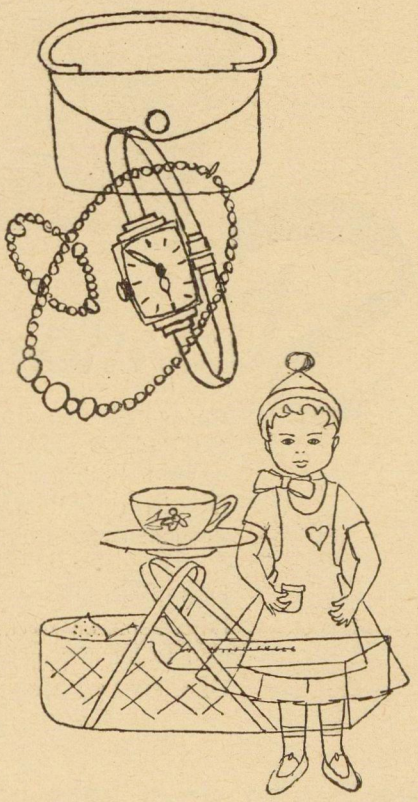

...øverst på hans ønskeseddel

Slidmand

Han vil blive så glad for den dejlige SLIDMAND skjorte, der er både rummelig og bekvem at have på.
Desuden er SLIDMAND sanforiseret og har stennødknapper og prima flipindlæg.

Dess. 2702, kitfarvet, med to lommer.. **24,85**
Dess. 2802, kitfarvet,
med to lommer og skulderstropper.... **25,85**
Dess. 2667 og 2668, ternet sportsskjorte **25,85**

Det betaler sig at købe julegaver i Brugsen

Svensk glögg

Til en traditionel svensk jul hører glöggen ufravigeligt. Også herhjemme er mange begyndt at sætte pris på denne festlige, varme drik, der spreder en særlig hygge- og julestemning, ikke mindst, hvis man forstår at servere den brændende. Dette gøres ved – når glöggen er anrettet – at hælde en smule af den op i en øseske sammen med et par stykker sukker, og derefter sætte ild til. Låget tages af terrinen eller bowlen, hvis man har en sådan, og skeen med den brændende glögg sættes ned i den, hvorved der sættes ild i hele indholdet. Lad det brænde i et halvt minut og læg så låget på, så ilden slukkes.

Men nu skal De få opskriften:

1 pilsner eller et tilsvarende kvantum rødvin hældes i en gryde. Heri kommes små stykker hel kanel, ½ snes nelliker, lidt hel kardemomme og et par stykker pomerans- eller appelsinskal. Når det har kogt lidt, sies krydderierne fra, og der tilsættes ca. 400 g sukker. Dette får et lille opkog, indtil sukkeret er smeltet, så hældes 1 flaske rødvin i.

Hvis man ønsker en mild drik, kommes ½ flaske hvidvin i, vil man have den kraftigere, tilsættes et par glas cognac eller anden stærk spiritus. Det hele opvarmes igen, men kun til kogepunktet, sammen med en håndfuld stenfri rosiner og nogle smuttede mandler.

★ ★ ★

Til frokostbordet

SVENSKE SILD. To marinerede sild skæres i snitter, lægges på et fad og dækkes med terninger af æble og rødbede. 100 g flødeskum iblandet 1 spsk. citronsaft, 1 spsk. sukker og 1 spsk. reven peberrod lægges over. Anretningen pyntes med finthakket purløg.

★

GULERODSRAND MED FRUGTSALAT. Rand: ½ kg fintrevne gulerødder, saft af ½ citron og 2-3 spsk. sukker blandes og presses let sammen i en skyllet randform og vendes ud på et rundt fad. Inden i randen lægges en salat af: 1 appelsin, 2 æbler, 2 bananer, 1 spsk. Naf rosiner. Som marinade: saft af ½ citron, 1 spsk. sukker og 1 spsk. vand.

★

ROQUEFORT-OST rørt op med halvt så meget margarine og lidt fløde smager dejligt sprøjtet ud i blade af julesalat, blegselleristængler eller på rædikeskiver.

Hvad mener Deres mand, *når han siger:*

Jeg er ved at stå op.
... han har lagt sig til at sove igen.

Jeg er lige ved barberingen.
... han har den ene fod ude af sengen.

Jeg kan lugte kaffen.
... han er oppe.

Jeg skal reparere den utætte vandhane i dag.
... han reparerer den ikke.

Jeg har jo sagt, jeg ville reparere den.
... han reparerer den ikke.

Ja, ja, så reparerer jeg den.
... han gør det virkelig.

Jeg fik bare lyst til at give dig en blomst.
... han vil gerne spille med sine kammerater i aften.

Jeg tror, det var ved tolvtiden.
... klokken var fire, da han kom hjem.

Jeg tabte to kroner.
... han har tabt ti kroner.

Jeg gav ordentlig chefen besked i dag.
... han sagde: God morgen, dir. Holm.

Hvem? Nå, den nye sekretær, hun er ikke noget særligt.
... hun ligner Marilyn Monroe.

Hendes hår? Nærmest askeblond.
... platinblond.

Jeg fik bare lyst til at give dig en blomst.
... han vil gerne på fisketur.

Jeg, søsyg? Hvor kan du tro!
... han var søsyg.

Herligt at være hjemme!
... han er sulten.

Jeg lægger mig lige et kvarter.
... han vil snorksove de næste to timer.

Jeg går lige ud og vander lidt i baghaven.
... han skal have sig en sludder over hækken med Jensen – naboen.

Ved du, at Jensen skal have ny vogn?
... han vil gerne have en selv.

Han fik en god pris for sin gamle.
... han fik 500 kr.

Skulle vi ikke tage ind og kigge på biler – bare for sjov?
... han har bestemt sig til at købe en ny bil.

Forhandleren har lovet mig en god pris for vores gamle mukkebik.
... han har tilbudt 500 kr.

Er den ikke dejlig?
... han har købt bilen.

Åh, hvor jeg elsker dig!
... han elsker Dem.

Jeg fik bare lyst til at give dig en blomst.
... han elsker Dem.

TA' PÅ
Julemarked
I BRUGSEN

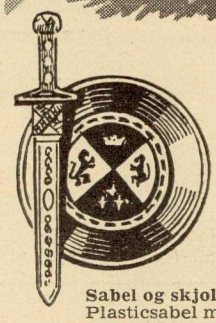

Sabel og skjold nr. 4205
Plasticsabel med gummidup. Metalskede og metalskjold på 30 cm diameter. 16,25

Dukker nr. 8497
Plastic gå-dukker. Med lukkeøjne og hår. Kan sove, sidde, stå og gå. Sorterede påklædninger. Højde 23 cm. 18,15

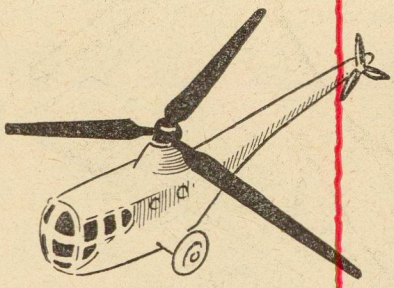

Helikopter nr. 8140
Plastic, sort. farver. Med kraftigt fjederoptræk. Når helikopteren kører, drejer propellen rundt. Længde 18½ cm. 5,95

Dukkevogn nr. 24
Træ, rødlakeret, med påmalet motiv. Vendbar kaleche, hjul med gummiringe. Kassens længde 34 cm. Fuld højde 54 cm. 17,40

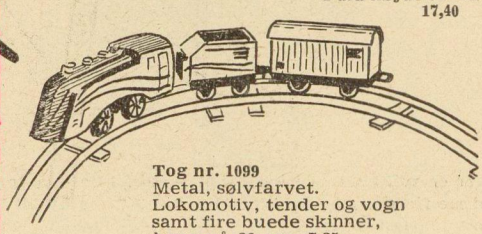

Tog nr. 1099
Metal, sølvfarvet. Lokomotiv, tender og vogn samt fire buede skinner, hver på 30 cm. 7,35

Børnecykle nr. 243
Ovnlakeret rørstel. Forhjul: 30 cm. Baghjul: 18 cm pladehjul med gummiring. Længde: 95 cm. 56,00

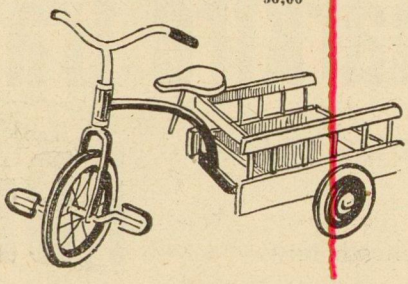

Bordtennis nr. 1339
To bats med velouriseret overflade, tre bolde samt net med tilbehør. Leveres i æske. 13,35

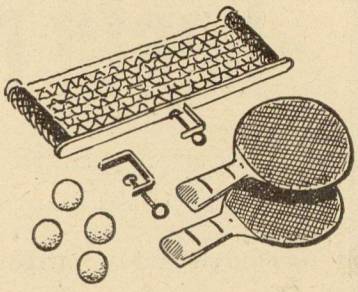

Syvsoverens vækkeur

Dette »forstærkede« vækkeur skulle kunne få bugt med selv det bedste sovehjerte, og dets opbygning er såre enkel. Vækkeuret skrues fast på en 10 mm krydsfinérplade, og optrækkernøglen forsynes med en lang arm af hård messingtråd. En stump messing bukkes i vinkel og skrues fast i pladen som kontaktstykke, og på en anden plade monterer man et ringeapparat, et lommebatteri og en afbryder. Ledningerne trækkes som vist på tegningen.

Om aftenen trækkes urets gangværk op på normal vis, uret stilles til vækning, og armen A løftes op i den punkterede stilling, hvorefter afbryderen sluttes. Når vækkeren går i gang, drejer armen A nedefter og rammer vinklen, hvorved strømmen sluttes, og ringeapparatet tager fat. Det nytter ikke at »snyde« ved at løfte armen tilbage, for den falder straks tilbage mod vinklen, og naturligvis er afbryderen anbragt uden for rækkevidde fra sengen.

Den almindelige afbryder øverst på uret bør fjernes, for at man ikke skal kunne afbryde ringningen, før den elektriske kontakt er sluttet. Kan afbryderen ikke tages af, gøres vinklen B så høj, at der er kontakt, så snart den mekaniske ringning begynder. Vil man være helt på den sikre side, kan man forbinde arrangementet med et elektrisk tudehorn fra en motorcykle, men kun hvis der er langt til nærmeste nabo.

Apparatet kan i øvrigt drive en hel serie ringeapparater, som anbringes i forskellige værelser og alle parallelforbindes. Batteriets størrelse og spænding må i så fald afpasses efter antallet af klokker.

Hvis uret skal stå på en poleret bordplade, vil det være klogt enten at lime en tynd plade filt under bundpladen eller forsyne pladen med fire små gummiben, som forhindrer ridser.

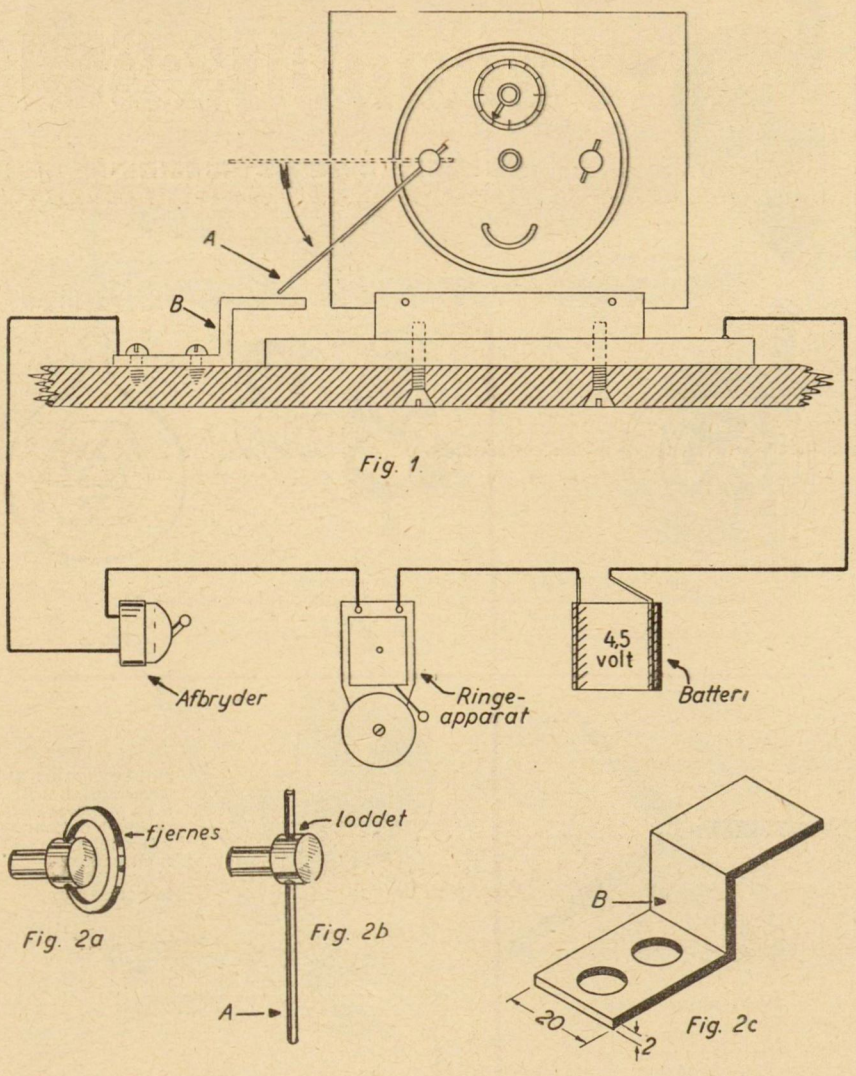

Her er vækkeurets samlingsplan. Det lille messinghåndtag i vækkerens optræksmekanisme fjernes med en bidetang (fig. 2a), og hullet bores eventuelt større. Et stykke hård messingtråd tilpasses i hullet og loddes fast (2b). Vinkelen (B) kan bukkes med en hammer i skruestikken, og den forsynes med to monteringshuller til skruerne.

-bestil markfrø fra FDB nu...

Ved at bruge frø fra **FDB** af **DLF**s avl
skabes de bedste muligheder
for en god og tilfredsstillende høst

i Brugsen

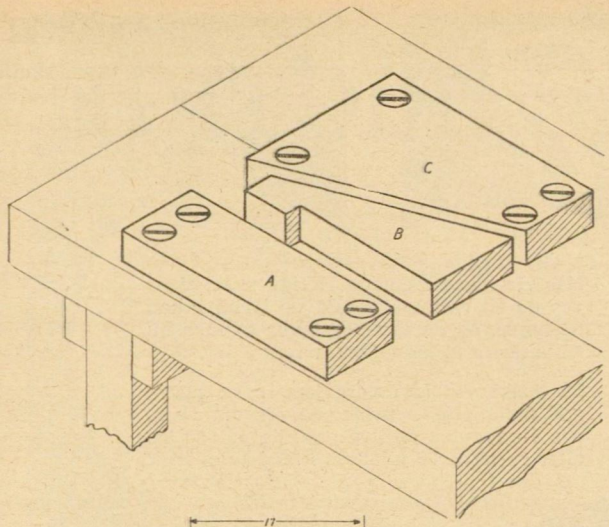

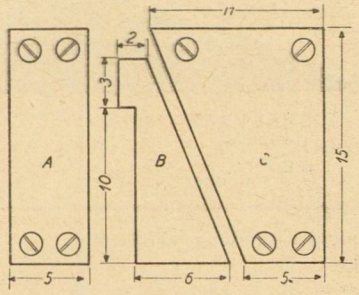

Høvlestop på arbejdsbordet

Enhver, der ikke er i besiddelse af en rigtig høvlebænk, ved, hvor besværligt det er at fastholde et bræt eller en planke, der skal kanthøvles. Sætter man brættet eller planken fast i skruestikken, er man sikker på at få grimme mærker i siderne af træstykket, og sådanne mærker er næsten umulige at fjerne igen uden en radikal nedhøvling. Skruetvinger lader sig heller ikke anvende med godt resultat. De fleste kender disse vaklende opstillinger, hvor arbejdsstillingen er ubekvem og trættende, resultaterne halvdårlige og knoerne forslåede og blodige.

Laver man det på tegningerne viste »høvlestop«, er man ude over disse genvordigheder. Brædder og planker i snart sagt alle tykkelser lader sig fastholde i oprejst stilling, så kanthøvling bliver en leg. Der er ingen fare for »udskridninger« – jo mere man skubber på brættet med høvlen, des fastere vil det sidde.

Høvlestoppet består af tre stykker, der skæres ud efter de på fig 2 opgivne mål og faconer i en hård træsort, f. eks. bøgetræ. De slibes, pudses og ferniseres et par gange. Stykkerne A og C skrues fast i arbejdsbænken som vist på fig. 1, medens stykket B skal ligge løst mellem A og C. Man gør klogest i at skrue høvlestoppet i arbejdsbænkens bordplade *så langt til venstre* på denne som vel muligt, idet man så kan bearbejde brædder og planker af samme længde som bordpladen.

Brædtet, der skal kanthøvles, føres ind mellem A og B og skydes frem, indtil B begynder at klemme mod C. Det er ikke nødvendigt at forcere denne klemvirkning ved slag med hammer eller kølle, idet presset på brættet under høvlingen vil forårsage en yderligere tilspænding.

På grund af de skrå kanter på B og C vil man ved at bevæge B frem eller tilbage kunne opnå temmelig store variationer i afstanden mellem A og B, hvilket vil sige, at man kan fastspænde brædder i forskellige tykkelser. Høvlestoppet er derfor et særdeles nyttigt instrument, hvis brugsværdi slet ikke står i forhold til det ringe arbejde, der er forbundet med fremstillingen. Fremstillingsprisen er så lav, at den kan lades ude af betragtning.

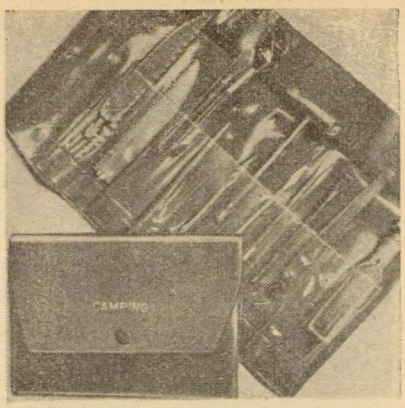

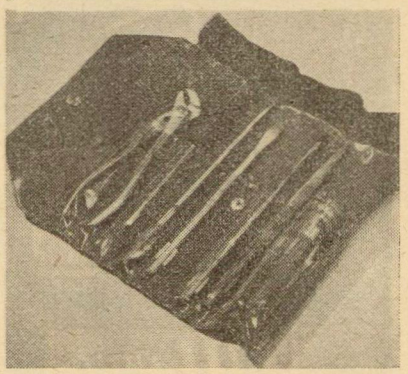

Her er julegaven til motor- og hobbymanden. Et værktøjssæt — indeholdende en række holdbare skruenøgler, file samt en solid papegøjetang — altsammen i et fikst plastic-etui, hvor hver enkelt ting har sit eget rum.

★ ★ ★ ★

Den rigtige julekloklkeklang

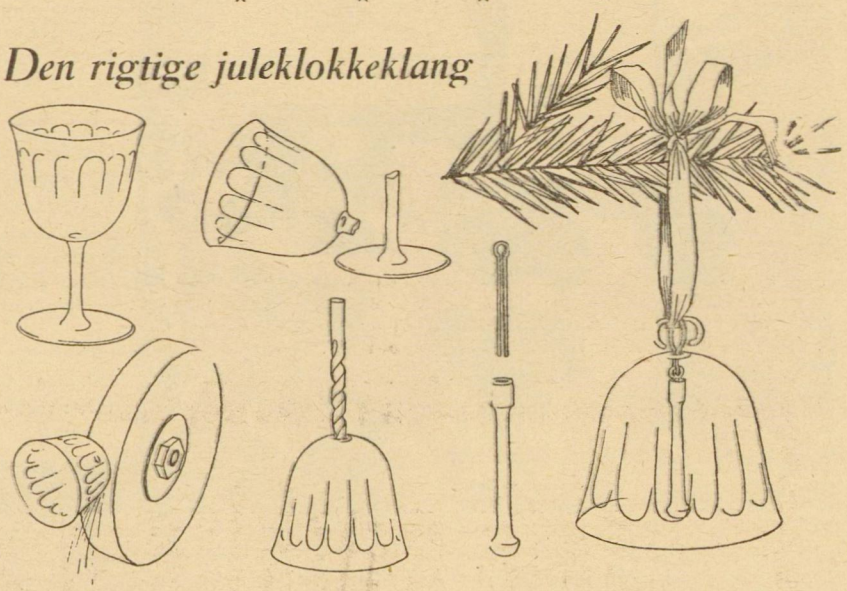

De små glasklokker, som hænger på juletræet, har næsten aldrig den rigtige klokketone – hvis de da i det hele taget kan sige noget. Savner De en rigtig julekloklke med sprød og hyggelig klang, så vær på vagt, næste gang der knækkes et vinglas. Foden og stilken er der ikke brug for, men selve glasset slibes forsigtigt rent i bunden, og derefter bores der et 3 mm hul gennem bunden – enten med et widiabor eller hos en kunstklinker. Klokkens knebel snittes eller drejes i træ, og øverst får den et lille hul til en snorløkke, som fæstnes med lim. Af blød kobbertråd formes en split, som dels bærer knebelen, dels danner klokkens krone.

Når klokken er hængt på juletræet og sættes i svingninger, har man de yndigste klokketoner – næsten helt gratis.

SAMVIRKE's redaktion, annonceafdeling, abonnementsafdeling: Njalsgade 15, København S. Tlf. C. 4015. **SAMVIRKE** påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier eller tegninger, der uopfordret indsendes. — **Trykt i FDB trykkeriet, København S.**

JULESPØGEN 7 RIGTIGE

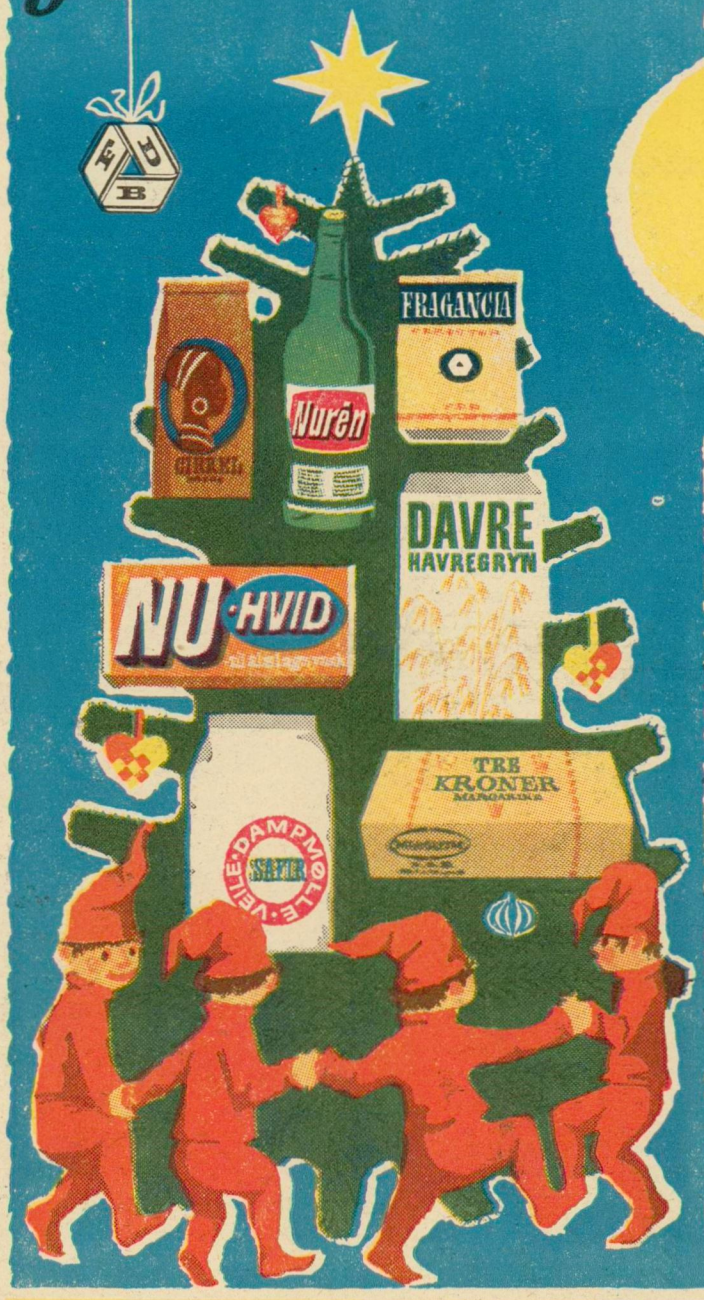

Når De har fundet de rigtige svar, skrives de tilsvarende bogstaver i rubrikken til højre, og de syv bogstaver danner nu tilsammen et populært navn.

Så ønsker vi alle vore læsere en rigtig god fornøjelse — måske bliver det *Dem*, der vinder den dejlige præmie på 500 kr. eller en af de 50 julekurve med julevarer!

Hvor mange kopper CIRKEL KAFFE drikkes der daglig i hele landet? **Q** 3000 - **B** 3 millioner	
Hvad hedder margarinen fra FDBs fabrikker i Viby? **W** TRE GRATIER - **R** TREKRONER	
Er der kalk, jern, fosfor og B-vitamin i DAVRE gryn? **U** ja! - **Z** nej!	
NUREN er Danmarks mest solgte middel til opvask og rengøring. Hvor meget indeholder en stor flaske til 1,40? **G** 700 gram - **X** 200 gram	
God bagning begynder med SAFIR. Er SAFIR Danmarks mest solgte hvedemel? **C** nej! - **S** ja!	
Brugsens nye, syntetiske vaskemiddel hedder NU-HVID. Er NU-HVID både vaskepulver og iblødsætningsmiddel i samme pakke? **Æ** nej! - **E** ja!	
Det meget populære cigar- og cerutmærke fra FDBs tobaksfabrik hedder? **N** FRAGANCIA - **Ø** LANCASTER	

KUPON

LØSNINGEN ER: _____

Klip kuponen ud og send den i lukket kuvert til FDB reklame, postbox 1215, København S., inden 15 december.

NAVN: _____

ADRESSE: _____

MEDLEM AF BRUGSEN I: _____

500 KRONER KONTANT OG 50 JULEKURVE I PRÆMIER